

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas

Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001

„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 37 priedas

DAILĖS BENDROJI PROGRAMA

Bendrąją programą rengė:

Jolita Morkūnaitė, dr. Ramutė Rachlevičiūtė, Irena Staknienė

Turinys

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS	2
II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI.....	3
6. Dailės ugdymo tikslas	3
7. Pradinio ugdymo uždaviniai	3
8. Pagrindinio ugdymo uždaviniai	3
9. Vidurinio ugdymo uždaviniai	3
III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS	4
11. Pažinimo kompetencija.	4
12. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija.....	4
13. Kūrybiškumo kompetencija.	4
14. Pilietiškumo kompetencija.	4
15. Kultūrinė kompetencija.	4
16. Komunikavimo kompetencija.	4
17. Skaitmeninė kompetencija.	5
IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI.....	5
18. Dailės raiška (A).	5
19. Dailės supratimas ir vertinimas (B).	5
20. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C).	5
V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS	14
22. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės.....	14
23. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės.....	15
24. Mokymosi turinys. 5–6 klasės	16
25. Mokymosi turinys. 7–8 klasės	17
26. Mokymosi turinys. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės	18
27. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės.....	19
VI SKYRIUS MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS	20
VII SKYRIUS MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS	22
35. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės	22
36. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės	24
37. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės	26
38. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės	29
39. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I-II gimnazijos klasės.....	31
40. Pasiekimų lygių požymiai. III-IV gimnazijos klasės	35

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dailės dalyku siekiama nuosekliai ir patraukliai ugdyti sampratą, kaip istorijos tėkmėje kinta klasikinio meno gėrio, grožio ir tiesos idealai, jų vaizdavimo būdai ir šiuolaikinio meno formos. Dailei tenka reikšmingas vaidmuo ugdant kūrybingą ir kultūringą asmenį, atsparų minios psichologijai, gebantį pagrįsti savo nuomonę ir nuostatas, suvokiantį savo tautos kultūros savitumą ir kūrybinio turbinimo galimybes. Kiekvienas mokinys skatinamas pasijusti kūrėju, formuoti asmeninį ryšį su Lietuvos ir pasaulio daile, pasirinkti sau tinkamas kūrybos priemones, raiškos būdus ir vizualiai išreikšti savo emocijas, mintis, pamatyti grožio ir kūrybos apraiškas, kaip būtiną savo tobulėjimo ir pasaulio supratimo pagrindą.

2. Dailės dalyko paskirtis - sudaryti sąlygas mokiniams įgyti dailės kūrybinės raiškos, aplinkos estetiško vertinimo ir vizualinės kūrybos pažinimo gebėjimus. Siekiama, kad mokiniai vizualiai susipažintų su tautos, valstybės istorija per architektūrą, vaizduojamąją ir taikomąją dailę, dizainą, o per šiuolaikinį meną - su opiais visuomenės klausimais. Analizuojant reklamą, formuojamas estinis skonis ir kritinis mąstymas, jos poveikio priemonių ir tikslų atpažinimas.

3. Dailė apima įvairias mus supančio pasaulio, žmonių gyvenimo sritis: kūrybos, estetiško pasigėrėjimo ir pramogos, komunikacinę ir reprezentacinę, emocinės savireguliacijos ir socialinės integracijos, kultūros tęstinumo ir inovatyvumo funkcijas. Dailės raiška ir pažinimas ne didaktinėmis, o meninėmis priemonėmis augina pakantumą, empatiją, toleranciją kitam požiūriui, stiprina asmens tapatumą, moralinę, tautinę ir pilietinę brandą, subtiliai plečia kultūrinę akiratį. Mokiniai mokosi at(s)rinkti sau vertingą informaciją ir kritiškai apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime ir šiuolaikinėje visuomenėje.

4. Dailės bendroji programa apima visas ugdymo sritis: pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas. Mokiniai pažįsta savo polinkius, mokosi savarankiškai ieškoti ir įsisavinti naujų su daile susijusių žinių, nagrinėja ir lygina vizualinės raiškos formų ypatumus, ieško idėjų ir kūrybiškai jas įgyvendina, savo veiklos ir kūrybinio darbo rezultatus į(si)vertina šiuolaikinės dailės kontekste. Dailės pamokose mokomasi susikaupti, tyrinėti vaizdus, juos analizuoti, ieškoti kūrybinių idėjų, išsiaiškinti, kodėl vieni ar kiti vaizdai yra meniški. Skatinama ieškoti prasmės, kelti klausimus: kodėl meno kūrinys yra būtent *taip*, o ne *kitaip*, lyginti įgyjamą meninę patirtį su gyvenimu.

5. Dailės bendrąją programą sudaro: dailės ugdymo tikslas ir uždaviniai, dalyku ugdomų kompetencijų raiškos aprašas, pasiekimų sričių ir pasiekimų raidos aprašai, dalyko mokymo(si) turinys, pasiekimų lygių požymių aprašai ir pasiekimų vertinimas. Dailės bendrojoje programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: dailės raiška, dailės supratimas ir vertinimas, dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas. Šios pasiekimų sritys yra bendros visoms klasėms nuo pirmosios iki dvyliktosios, kiekvienam koncentruoti numatyti konkretūs kiekvienos srities pasiekimai, suformuluoti atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus ir įgytą patirtį. Skiriasi pasiekimų sričių apimtys: daugiausia turinio ir laiko numatyta dailės raiškai (apie 60 proc.), dailės supratimas ir vertinimas (apie 20 proc.), dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (apie 20 proc.). Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama šešiuose ugdymo centruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Dailės bendrojoje programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymosi rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškam žinių ir supratimo įgijimui, gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymui. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (I), patenkinamas (II), pagrindinis (III) ir aukštesnysis (IV). Kiekvienas

pasiekimo lygio požymis nurodo mokinio rodomus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos įgytos žinios ir supratimas, išugdyti gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Dailės ugdymo tikslas - sudaryti sąlygas mokiniams pažinti save ir supantį pasaulį, suprasti meno įtakos svarbą asmeniui ir visuomenei, puoselėti kūrybinę raišką, vizualinį mąstymą ir estetinę nuovoką; pažįstant Lietuvos ir pasaulio paveldą, įgyti tvirtą kultūrinį pagrindą, jaustis aktyviu gyvenimo ir savo ateities kūrėju.

7. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami dailės ugdymo tikslo mokiniai:

7.1. pasineria į kūrybinį procesą ir tampa aktyviais jo dalyviais, patiria spontaniškos kūrybos džiaugsmą, stebisi savo ir kitų sukurtų vaizdų patrauklumu;

7.2. išmėgindami įvairias tradicines ir šiuolaikines raiškos priemones, drąsiai eksperimentuoja ir improvizuoja negalvodami apie galutinį rezultatą;

7.3. analizuodami grožio ir gėrio apraiškas, lavinasi meninę įžvalgą ir mąstymą, pagarbiai priima kitas kultūras ir ieško sąsajų su Lietuvos daile;

7.4. pritaiko dailės raiškos ir ugdymo daile gebėjimus: noriai dalyvauja kultūriniame bendruomenės gyvenime ir pamato, kaip dailė keičia jų aplinką, klasę ir namus.

8. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami dailės ugdymo tikslo mokiniai:

8.1. atsirenka įvairias tradicines ir/ar šiuolaikines dailės raiškos priemones, išradingai jas pritaiko savo kūrybiniuose darbuose/projektuose;

8.2. ieško kūrybinės raiškos idėjų ir įkvėpimo gamtoje, įvairiose kultūros ir meno apraiškose, savo išgyvenimuose;

8.3. mokosi geriau suprasti save, kitą ir supantį pasaulį interpretuodami dailės kūrinius;

8.4. pažįsta praeities ir dabarties dailės reiškinius, Lietuvos ir pasaulio meno paveldo unikalumą;

8.5. mokosi kurti estetiškai patrauklią aplinką, tampa aktyviais kultūrinio klasės, mokyklos ir bendruomenės gyvenimo dalyviais;

8.6. pagarbiai priima kitų kultūrų artefaktus ir meno kūrinius, ugdomi etnines bei dorines nuostatas.

9. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami dailės ugdymo tikslo mokiniai:

9.1. savarankiškai ir tiksliai pasirenka vizualinės kūrybos priemones ir būdus, spontaniškai eksperimentuoja, įgyvendina savo kūrybos sumanymus ir juos analizuoja;

9.2. renka informaciją, analizuodami ir interpretuodami įvairius praeities ir dabarties dailės kūrinius, idėjas ir jų kontekstus, siekia individualios raiškos, įtvirtina atradimus kūryboje ir toleruoja kitų raiškos savitumą;

9.3. bendradarbiauja ir prisiima atsakomybę už savo pasirinkimus individualioje kūrybinėje veikloje ir siekia bendrą kūrybinio darbo rezultatų;

9.4. savikritiškai įsivertina savo ir tolerantiškai vertina kitų mokinių (klasės draugų) idėjas, kūrybinio darbo rezultatus;

9.5. pažindami pasaulio ir Lietuvos kultūros paveldą, suvokia jo išsaugojimo ir puoselėjimo svarbą;

9.6. geba organizuoti parodinę veiklą ir kitas kūrybinės veiklos formas, pristato įvairius kultūrinius reiškinius;

9.7. plėtoja estetinio aplinkos tvarkymo poreikį, pasinaudoja estetinė patirtimi kasdieniame gyvenime, aplinkoje ir bendraujant su žmonėmis.

III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

10. Įgyvendinant dailės bendrąją programą ugdomos šios kompetencijos: kūrybiškumo, kultūrinė, komunikavimo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą Dailės dalyku.

11. Pažinimo kompetencija. Mokiniai, tyrinėdami dailės kūrinius ir savo aplinkos meno reiškinius, t. y. kūrinius muziejų kolekcijose ir dailės galerijų ekspozicijose, knygoje, internete, architektūroje, dizaine, rasdami įvairios informacijos apie kūrybos būdus, technikas kaupia dailės žinias. Analizuodami, vertindami dailės kūrinius ir įvardydami kūrybos proceso ypatumus ugdomi kritinio mąstymo gebėjimus. Atlikdami dailės raiškos užduotis, pasirenka tinkamus kūrybos būdus, technikas, reikmenis, ieško kūrybinių problemų sprendimo ir mokosi mokytis: kelia vizualias idėjas, planuoja savo kūrybinę veiklą. Mokosi laikytis savo plano, kuria eskizus, išsirenka geriausius ir prireikus juos koreguoja. Rodydami savo darbus kitiems ir juos aptardami parodo, ko išmoko, apmąsto ir įsivertina savo pasiekimus ir numato, ko norėtų mokytis ateityje.

12. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Mokiniai, kurdami savitus dailės kūrinius, mokosi tinkamai naudoti dailės reikmenis ir saugiai taikyti sudėtingesnes dailės technikas. Tinkamai pasiruošdami, sutvarkydami savo darbo vietą, taupiai naudodami kūrybos medžiagas stiprina sveikos gyvensenos įgūdžius. Bendradarbiaudami, kurdami grupėse bendrus dailės darbus, projektus mokosi priimti atsakingus sprendimus ir draugų pagalbą, ugdomi empatiją ir vertybines nuostatas, atpažįsta savo asmenines savybes, kitų emocijas ir jas atliepia, kurdami teigiamus tarpusavio santykius. Priima meninę saviraišką kaip vieną iš asmeninio tobulėjimo ir terapijos būdų. Kurdami vizualiąją mokyklos informaciją, dalyvaudami integruotos meninės veiklos projektuose, individualiose, grupinėse parodose ar meninėse akcijose ir padėdami jas organizuoti, prisideda kuriant mokyklos ir bendruomenės gerovę.

13. Kūrybiškumo kompetencija. Mokiniai nuosekliai susipažįsta su iškiliais dailės kūriniais ir kūrybos proceso ypatumais, mokosi kelti savitas vizualias idėjas, išskirti tai, kas patinka ir aptarti kodėl, išvelgti jas gamtoje ir artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje (architektūroje, interjere ir eksterjere, dizaine, reklamoje tautodailėje ir taikomojoje dailėje). Kritiškai vertindami ir atsirinkdami dailės raiškai vertingą informaciją, išradingai ir lanksčiai ją taiko savitai idėjų raiškai: pasirenka tinkamas dailės technikas ir medžiagas, meninės išraiškos priemonės ir vaizdavimo būdus. Būna atviri kitokiam, netradiciniam meniniam sprendimui, jaučiasi menininku, nebijo rizikuoti ir klysti, laužo nusistovėjusias taisykles. Įsivertina ir reflektuoja savo kūrybinius pasiekimus, pristato juos ugdymo įstaigos parodose, virtualioje erdvėje, bendruomenės renginiuose ir kt.

14. Pilietiškumo kompetencija. Mokiniai susipažindami su šalies ir kitų kraštų pilietiniais ženklais ir valstybės simboliais, kurdami dailės darbus mokosi gerbti atskiros žmogaus, tam tikrų visuomenės grupių interesus, lūkesčius. Organizuodami ir dalyvaudami teminėse dailės parodose, skirtose valstybingumo šventėms, svarbių istorinių datų, įvykių paminėjimui, atpažįsta ir pristato savo šalies papročius ir išgyvenimus. Lygina, ieško bendrumų ir skirtumų su kitų šalių valstybingumo šventėmis, istorinių datų, įvykių paminėjimu. Mokiniai ugdomi nuostatas, kad esant kultūrinei, visuomenei, ekonominei gyvenimo įvairovei natūraliai iškyla prigimtinis kiekvienam žmogui būdingas lygiateisiškumo, socialinio teisingumo jausmas.

15. Kultūrinė kompetencija. Mokiniai per dailės pamokas susipažįsta su praeities ir dabarties epochų menu, grožio idealais, gali juos palyginti su šiuolaikinės epochos menu ir procesais. Mokiniai ugdomi ir augina kultūrinį sąmoningumą, išmoksta rinktis, analizuoti, interpretuoti ir vertinti dailės ir architektūros kūrinius, panaudoti patirtį ir atradimus savo dailės raiškoje; suvokia, kodėl vieni ar kiti meno reiškiniai patinka, kodėl ir kuo jie vertingi. Mokiniai skatinami lankytis muziejų ekspozicijose, dailės parodose, dalyvauti meno renginiuose, kultūriniame bendruomenės gyvenime. Meninio, kultūros paveldo pažinimo dėka padedamas pagrindas tolesniam visapusiškos asmenybės augimui.

16. Komunikavimo kompetencija. Mokiniai mokosi pažinti, suprasti ir vartoti dailės kalbą, kuri

yra savita vaizdinių sistema. Jie piešia, tapo, lipdo, konstruoja, modeliuoja plokščius ir erdvinius vaizdus, kuria dailės kūrinius, kurie nežodine komunikacija perteikia savitus vaizdinius pranešimus. Apibūdindami sukurtų dailės kūrinių kompozicijos ir linijų įvairovę, spalvų derinius, formų ir stiliaus ypatumus, vaizdavimo būdus ir kt., mokiniai mokosi tinkamai vartoti dailės sąvokas, išsako autentišką nuomonę. Vystosi moksleivio ir mokytojo komunikaciniai santykiai su grįžtamuju ryšiu į mokytoją, o bendradarbiaujant suteikiama galimybė tobulėti abiem. Pristatydami savo meninės kūrybos rezultatus mokiniai viešai (klasėje, mokykloje, skaitmeninėje erdvėje) dalinasi savo patirtimi, pasiekimais su kitais, juos aptaria ir įsivertina, tolerantiškai priima kitoki kūrybiškumą.

17. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai naudojami skaitmeninėmis technologijomis ieškodami informacijos apie dailę ir jos reiškinius, fotografuoja, filmuoja, perveda į skaitmeną ir išsaugo sukurtus vaizdus. Tobulindami, turtindami savo skaitmeninius įgūdžius, naudodamiesi vis naujesnėmis programomis, mokiniai mokosi fiksuoti visą kūrybos procesą, jo etapus ar rezultatus, rengia dailininkų kūrybos ir savo darbų pristatymus, kuria dailės pasiekimų aplanką (portfolio). Naudodamiesi skaitmeninėmis priemonėmis redaguoja vaizdus, filmuotą medžiagą, kuria koliažus, 3D modelius, maketus, grafinio dizaino kūrinius, piešia. Naudodami skaitmeninį turinį kuria patrauklią, atraktyvią mokyklos vizualinę informaciją, bendrauja ir bendradarbiauja nuotoliniu būdu. Atskirų meno kūrinių pažinimas ženkliai padeda mokiniams ugdytis ne tik skaitmeninę, bet ir kultūrinę bei kūrybingumo kompetencijas. Tam jie renkasi šiuolaikinių žymių pasaulio, Lietuvos, regiono muziejų, galerijų, interneto interaktyvias svetaines.

IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

18. Dailės raiška (A). Kurdami plokštumoje ir erdvėje savitus dailės kūrinius, mokiniai kels autentiškas idėjas, pažins dailės medžiagas, technikas, menines išraiškos priemones ir įgys kūrybinės patirties, kompozicijos žinių ir gebėjimų kurti, eksponuoti ir pristatyti savo ir draugų kūrybą, apmąstyti ir įsivertinti įgytą patirtį. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

18.1. Kelia vizualias idėjas (A1).

18.2. Pažįsta dailės reikmenis ir kūrybos technikas, saugiai jas taiko ir kuria savitus dailės kūrinius (A2).

18.3. Kūrybos procese geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis (A3).

18.4. Pristato savo dailės pasiekimus, taiko eksponavimo principus (A.4).

18.5. Apmąsto ir į(si)vertina įgytą dailės patirtį (A5).

19. Dailės supratimas ir vertinimas (B). Pažindami dailės menines išraiškos priemones ir kalbą taisyklingai vartos dailės sąvokas, gebės vertinti ir interpretuoti savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius. Tyrinėdami dailės kūrinių idėjas, stilių, menines raiškos priemones ir elementus gebės atskleisti dailės kūrinių prasmes. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

19.1. Analizuoja ir supranta dailės kalbą (B1).

19.2. Savitai aiškina ir komentuoja savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius (B2).

19.3. Vertina savo ir kitų kūrybą (B3).

20. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C). Šios srities pasiekimai apima dailės reiškinių, t. y. kūrinių muziejų kolekcijose ir dailės galerijų ekspozicijose, internete, žmogaus veikloje, architektūroje (interjere ir eksterjere) tyrinėjimo gebėjimus, mokinių pastangas susieti įgytą dailės patirtį su kasdieniu gyvenimu, asmenine raiška ir vertybėmis. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

20.1. Stebi ir analizuoja dailės reiškinius (C1).

20.2. (At)pažįsta ir aptaria dailės kontekstus (C2).

20.3. Susieja dailės pažinimą su asmenine raiška ir meninėmis vertybėmis (C3).

21. Mokinių pasiekimų raidai parodyti pateikiamas pagrindinis pasiekimų lygis. Mokinių pasiekimų raida lentelėje aprašoma pagal pasiekimų sritis kas dvejus metus.

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1-2 klasės	3-4 klasės	5-6 klasės	7-8 klasės	9-10 (I-II gimnazijos) klasės	11-12 (III-IV) gimnazijos klasės
1. Pasiekimų sritis: Dailės raiška (A)						
Kelia vizualias idėjas (A1)	Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Trumpai nusako idėją, kurią norėtų pavaizduoti (A1.1.3.)	Intuityviai kelia vizualias idėjas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas nusako kūrinio idėją, temą ir kokius dailės reikmenis jos įgyvendinimui pasirinks (A1.1.3.)	Pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir patikusius meno kūrinius. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą paaškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.1.3.)	Randa aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose, kasdienybėje. Nusipiešia įvairių eskizų, komentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.1.3.)	Savarankiškai pasirenka sudominusią vizualią idėją iš įvairių kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos, asmeninių išgyvenimų, pristato ją žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaškina, kokius atlikimo būdus pasirinks savitos idėjos įgyvendinimui (A1.1.3.)	Savarankiškai pasirenka vizualių idėjų iš įvairių šaltinių (asmeninių išgyvenimų, aplinkos vaizdinių, sudominusių menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir apibūdina, kaip pasirinkta idėja gali būti perteikta įvairiais būdais. Suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.1.3.)

Pažįsta dailės reikmenis ir kūrybos technikas, saugiai jas taiko ir kuria savitus dailės kūrinius (A2)	Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja kūrybos įrankius ir medžiagas. Eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1.3.)	Pasirenka ir taiko jau žinomas dailės technikas, kūrybiškai ir saugiai jomis naudojasi (A2.1.3.)	Pasirenka ir saugiai taiko išmoktas sudėtin-gesnes dailės technikas, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgy-vendinti savo idėją (A2.1.3.)	Kurdamas drąsiai eksperimen-tuoja, improvizuoja, savitai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato (A2.1.3.)	Pasirenka ir sumaniai taiko tradicines ir/ar mišrias dailės technikas, pasinerdamas į kūrybinį procesą kuria autorinę techniką, išradingai siekdamas norimo rezultato (A2.1.3.)	Tikslingai ir kūrybingai taiko tradicines ir/ar šiuolai-kines dailės technikas, raiškos būdus. Išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, pateikia savitą kūrybinį rezultatą (A2.1.3.)
Kūrybos procese geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis (A3)	Intuityviai pasirenka norimo storio linijas, patikusias spalvas, kuria erdvines formas. Išgauna savitą ritmą ir nuotaiką, horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.1.3.)	Pasirenka linijas ir/ar spalvas, ir/ar erdvines formas. Pastebi fono ir vaizduojamų objektų / figūrų dermę, kūrybiškai perteikia norimą ritmą, emocijas (A3.1.3.)	Savitai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines objektų ar reiškinių ypatybes: įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.1.3.)	Plokštumoje ir erdvėje išradingai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, taiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Renkasi įvairius spalvų niuansus, toninę įvairovę, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.1.3.)	Atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, jaučiasi menininku, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, kuria tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais (A3.1.3.)	Savarankiškai naudojami grafinių, spalvinių, erdvinų, audiovizualinių ar medijų meno raiškos priemonėmis. Kūrybiškai interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, pasirinkta stilistika perteikia jas savo kūryboje (A3.1.3.)

<p>Pristato savo dailės pasiekimus, taiko eksponavimo principus (A4)</p>	<p>Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, renginiuose. Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.1.3.)</p>	<p>Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakata, derina pieštus ar skaitmeninius vaizdus (A4.1.3.)</p>	<p>Dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodėlėse mokykloje, vietos bendruomenėje. Ranka ar naudojantis tekstu rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Apipavidalina klasės, mokyklos projektus ir renginius, patalpina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.1.3.)</p>	<p>Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Apipavidalina savo kūrinius ir dalyvauja parodose. Ranka ar naudojantis tekstu rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką, informacinius tekstus. Bendradarbiauja ir prisideda prie meninių akcijų organizavimo (A4.1.3.)</p>	<p>Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus (A4.1.3.)</p>	<p>Imasi iniciatyvos ir organizuoja dailės renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, jais remdamasis įvairiai pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį kurdamas vizualinę mokyklos informaciją (A4.1.3.)</p>
--	--	---	--	---	--	--

Apmąsto ir į(si)vertina įgytą dailės patirtį (A5)	Trumpai nusako savo išpūdžius apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį (A5.1.3.)	Paaiškina savo kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1.3.)	Apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems. Įsivertina pasiekimus (A5.1.3.)	Į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, nusako, ką darytų kitaip, kaip pajavairintų savo veiklą, ko dar norėtų išmokti (A5.1.3.)	Parengia ir pristato savo kūrybos aplanką. Analizuoja ir į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir / ar šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkosi, kaip laikėsi savo pirminio sumanymo ir dėl kokių priežasčių – vardan galutinio rezultato – to atsisakė (A5.1.3.)	Savarankiškai pasirenka savo kūrybos pristatymo būdą. Parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinių nuotraukomis, išsamia metrika, idėjų eskizais, kūrybinių ieškojimų variantais, trumpu kūrybinio proceso aprašymu, kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.1.3.)
2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)						
Analizuoja ir supranta dailės kalbą (B1)	Trumpai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, vartoja jas apibūdindamas dailės kūrinius (B1.1.3.)	Skiria, trumpai paaiškina ir vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių (B1.1.3.)	Tinkamai vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, jas paaiškina, pateikia pavyzdžių (B1.1.3.)	Tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus) ir pateikia pavyzdžių iš dailės istorijos ir savo bendraamžių kūrybos (B1.1.3.)	Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo ir kitų kūrybos (B1.1.3.)	Analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų raiškos priemones, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia savų pavyzdžių (B1.1.3.)

Savitai aiškina ir komentuoja savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius (B2)	Apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, nuotaiką, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.1.3.)	Apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvinės formos ir atlikimo technikų įvairovę. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones (B2.1.3.)	Apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietišku kultūrų kūrinių spalvų, linijų ir erdvių formų įvairovę ir ypatumus, išsako, kas jį sudomino (B2.1.3.)	Lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną, savitai apibūdina sudominusį kūrinių (B2.1.3.)	Lygina, skiria, grupuoja klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinius, paaškina jų skirtumus ir panašumus, apibūdina Lietuvos meno bruožus ir išskirtinumą (B2.1.3.)	Nusako skiriamuosius bruožus, meno simbolius, menines ypatybes, leidžiančias dailės, architektūros ar dizaino kūrinių priskirti tam tikrai epochai, meno kryptį (B2.1.3.)
Vertina savo ir kitų kūrybą (B3)	Atidžiai stebi dailės kūrinius ir pasako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas (B3.1.3.)	Išsižiūri ir pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius (B3.1.3.)	Dailės kūriniuose pastebi ir apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, nusako ekologines temas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.3.)	Stebi ir pagal aptartus kriterijus vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.3.)	Stebi ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, apibūdina būdingus vizualius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.3.)	Vertina ir išsamiai apibūdina būdingus sudominusių kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia pavyzdžių, kaip panašią idėją ar aktualias laikmečio problemas dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse (B3.1.3.)

3. Pasiekimų sritis: Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)						
Stebi ir analizuoja dailės reiškinius (C1)	Nusako, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) (C1.1.3.)	Pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama (C1.1.3.)	Paašškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, nusako autorių teisių svarbą (C1.1.3.)	Analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, paašškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia, apibūdina autorių teisių svarbą (C1.1.3.)	Analizuoja ir paašškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės parodų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, vaizdų poveikumą. Apibūdina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi (C1.1.3.)	Komentuoja ir vertina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paiso autorių teisių reikalavimų. Apibūdina kūrinio eksponavimo sąsajas su kūrinio stilistika, tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.1.3.)
(At)pažįsta ir aptaria dailės kontekstus (C2)	Pastebi, tyrinėja viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus (C2.1.3.)	Lygindamas Lietuvos ir kitų šalių profesionaliosios dailės, liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, nusako Lietuvos meno unikalumą (C2.1.3.)	Tyrinėja ir apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno	Analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.1.3.)	Apibūdina, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus (C2.1.3.)	Paašškina ir pateikia pavyzdžių, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais analizuoja miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinius (C2.1.3.)

			autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą (C2.1.3.)			
Susieja dailės pažinimą su asmenine raiška ir meninėmis vertybėmis (C3)	At(si)renka sau įdomius ir patrauklius dailės kūrinius (C3.1.3.)	At(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties (C3.1.3.)	At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės patirties, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti ir socialiai įtvirtinti (C3.1.3.)	Paašškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetiškos, dorinės nuostatas. Dailės pažinimą lygina su gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais (C3.1.3.)	Kelia prasmės klausimus, ieško atsakymų, kodėl meno kūrinys yra <i>taip</i> , arba <i>kitaip</i> nei gyvenime. Aptaria dailės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine patirtimi (C3.1.3.)	Remiasi įtikinamais pavyzdžiais, kad pademonstruotų, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kokios ir kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.1.3.)

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

22. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės:

22.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

22.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Išbandydami naujas technikas mokosi spontaniškai pasinaudoti atsitiktinumu galimybėmis, įgyvendina savo kūrybinį sumanymą, idėją. Piešia įvairių storių plunksnomis ir rašikliais. Spauduoja įvairiais spaudais. Kuria monotipijas. Mokosi saugiai tapyti guašu ir akvarele, maišyti dažų spalvas ir išgauti naujų spalvų. Mokosi užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę, pristatyti savo kūrinius klasės draugams, dalyvauti ugdymo įstaigos parodėlose.

22.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Erdvines formas konstruoja iš balto ir spalvoto popieriaus, kartono ir gamtos medžiagų. Indelius, skulptūrėles lipdo iš molio ir plastilino. Lanksto paprastas origamio formas.

22.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Linijos (plona, vingiuota, švelni, aštri, trūkinėjanti), spalvos (gryna, šilta, šalta, balta, juoda, pilka, linksma, liūdna), dėmės ir formos (didelė, maža, taisyklinga, netaisyklinga, plokščia, erdvinė). Tyrinėja ir apibūdina skirtingas linijų, spalvų ir dėmių sukurtas nuotaikas, ritmą. Kuria savitas kompozicijas horizontaliame ir vertikaliame lape. Tapo grynomis spalvomis ir išgauna įvairių atspalvių. Skiria šiltas ir šaltas spalvas. Analizuoja fono reikšmę ir nusako pagrindinių ir antraeilį figūrų įtaką piešiniui. Per patrauklią kūrybinę veiklą įtvirtinamos dailės sąvokos: simetrija, ritmas, dailės kūrinys, dailininkas, paroda, paveikslas, muziejus ir kt.

22.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Kuria savitas pieštas, tapytas ir erdvines raides, ornamentines ir figūrines kompozicijas.

22.1.5. Dailės rūšys. Mokosi atpažinti tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės kūrinius ir palyginti skirtumus.

22.1.6. Dailės žanrai. Portretas: savitai vaizduoja žmogų. Kuria savo, draugų, šeimos narių portretus ir apibūdina jų nuotaiką.

22.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Nagrinėjant meno kūrinius atpažįstama simetrija ir jos įtaka meno vaizde, gamtoje ir žmogaus aplinkoje. Gyvosios gamtos (augalų, gyvūnų, žmogaus) savitas piešimas, tapytas, lipdymas.

22.1.8. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Nagrinėja linijas (judesio ir ramybės būvius), spalvų keliamas nuotaikas, spalvų ir garso sąsajas, sąveikas. Stebi ir analizuoja linijų, spalvų ir formų įvairovę gamtoje, mokosi apibūdinti jų ypatumus. Piešia svajones, fantazijas.

22.2. Sociokultūrinė aplinka.

22.2.1. Kultūrinis paveldas. Mokomasi apie svarbius kultūros paveldo objektus (seniausius radinius, architektūros paminklus, artefaktus). Aptariami senovinių pastatų vidaus ir išorės ypatumai, senų daiktų patogumas, iš kokių medžiagų jie sukurti. Palyginami seni ir nauji daiktai, namai, aptariamas jų grožis. Susipažįsta su dailės kūriniais artimiausioje aplinkoje (mokykloje, namuose, knygoje, muziejuose, parodose, televizijoje, gatvėse).

22.2.2. Dailės istorija. Mokosi apibūdinti, palyginti senovės ir dabarties kūrinių skirtumus.

22.2.3. Etninė kultūra. Susipažįsta su autentiškais muziejiniiais tautodailės ir liaudies meistrų kūriniais (skulptūros, tekstilės, keramikos ir kt.).

22.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Mokosi atpažinti kalendorinių švenčių simbolius, apibūdina spalvas ir ženklus, jausmus ir emocijas, kurias kelia pasiruošimas šventėms.

22.2.5. Valstybingumo simboliai. Atpažįsta valstybės simbolius ir mokosi apibūdinti jų vizualiuosius ypatumus, samprotauja apie valstybingumo simbolių reikšmę bendruomenei.

22.3. Tarpdalykinės temos.

22.3.1. Meninės idėjos. Aptaria kūrybinių idėjų įgyvendinimo būdų įvairovę.

22.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Aptaria gėrio ir blogio, šviesaus ir tamsaus, linksmo ir liūdno pradų apraiškas gyvenime ir pasakose, legendose, teigiamus ir neigiamus herojų charakterius dailės kūrinuose. M. K. Čiurlionis, S. Eidrigėvičius, B. Žilytė, A. Steponavičius, M. Šagalas ir simbolinės

metaforinės jų kūrybos prasmės.

22.3.3. Kultūrų įvairovė. Susipažinama su skirtingų kultūrų įvairove.

22.3.4. Projektai. Integruota veikla. Mokosi tikslingai ir saugiai ieškoti informacijos apie daile, dailininkus ir jų kūrybinius internetinėse svetainėse, enciklopedijose, žinyuose, tinkamai fotografuoti savo kūrybinius, pristatyti savo kūrybą vizualiai ir žodžiu.

23. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės:

23.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

23.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Atlieka grafinius eksperimentus įvairiomis technikomis. Kuria kartono atspaudus. Aiškinasi tapybos gvažu ir akvarele galimybes ir skirtumus. Eksperimentuoja su mišriomis technikomis, atskleidžia jų galimybes ir mokosi įvairių popieriaus plastikos būdų. Eksperimentuoja ne tik su dažų spalvomis, bet ir su šviesos spindulio spalvomis. Apibūdina panašumus ir skirtumus. Skatinami visada užrašyti savo kūrybos metriką: vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, pristatyti savo kūrybinius klasės draugams, dalyvauti ugdymo įstaigos parodėlėse.

23.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Kurdamas erdvinės formas saugiai derina įvairias medžiagas. Kuria žemo ir aukšto reljefo darbus (įspaustus, įrėžtus, įgaubtus, išgaubtus) iš antrinių žaliavų, gamtos medžiagos, lipdo iš molio ar plastilino. Mokosi papjė mašė technikos.

23.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Aptariamos formos (mažos, didelės), pagrindinės ir antrinės spalvos, išgaunami jų sunkiai įvardijamų spalvų atspalviai (pavyzdžiui, rudai mėlyna, rudai raudona, rudai žalia ir pan.). Spalvų ratas (mažasis, iš šešių spalvų). Naudoja lokalias spalvas, tyrinėja ir apibūdina (klasifikuoja) koloristinius sprendimus. Analizuoja linijų ir dėmių įtaką nuotaiką ritmui ir nuotaikai. Per patrauklią kūrybinę veiklą įtvirtinamos dailės sąvokos: grafika, skulptūra, keramika, tekstilė, peizažas, portretas, autoportretas, reljefas, fonas ir kt.

23.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Mokosi derinti tekstą ir vaizdą, kuria savitus atvirukus, iliustracijas, plakatus. Vaizduoja daiktus, primenančius geometrinių figūrų formas.

23.1.5. Dailės rūšys. Skiria tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės, dizaino kūrybinius ir apibūdina jų ypatumus. Palygina tradicinės ir šiuolaikinės dailės ypatumus.

23.1.6. Dailės žanrai. Analizuoja gyvos ir negyvos gamtos spalvas, formas. Įvairiomis technikomis kuria peizažus ir natūrmortus.

23.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Mokosi pavaizduoti pirmo ir antro plano objektus. Toli – arti: įvairia technika kuriami gamtos ir miestų vaizdai. Tyrinėja ir apibūdina vienas kitą užstojančius vaizdus, mažas ir dideles formas, daiktus, primenančius geometrines figūras ir formas. Stebimi šiuolaikinio dizaino daiktai, reklama, mažoji architektūra ir kt., aptariami jų vizualieji bruožai.

23.1.8. Vizualinių išpaudžių interpretavimas ir improvizavimas. Susipažįsta su spalvų simbolika ir ženklais, kuria fantazijas, svajones, rentgenogramas.

23.2. Sociokultūrinė aplinka.

23.2.1. Kultūrinis paveldas. Per praktinę kūrybinę raišką, veiklą susipažįsta su istorinių, kultūrinių ir etnografinių paminklų, paveldo objektų, dailės kūrybinių artimiausiuose muziejuose vertingumu ir jų išsaugojimo svarba.

23.2.2. Dailės istorija. Stebi ir palygina senovės ir dabarties kūrybinius skirtumus, panašumus.

23.2.3. Etninė kultūra. Nusako tautodailės kūrybinių (audinių, tautinio kostiumo, juostų, verbų) raštų, spalvų simboliką ir ypatumus. Per patrauklią kūrybinę veiklą susipažįsta su lietuviška mitologija, mitinėmis būtybėmis.

23.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Suvokia kalendorinių švenčių šventimo prasmę, išskiria svarbiausius švenčių puošimo elementus, simbolius ir jų įprasminimą meno kūrybiniuose.

23.2.5. Valstybingumo simboliai. Skiria valstybės simbolius, apibūdina emocijas ir jausmus, kuriuos sukelia valstybės simboliai ir jų vaizdavimas mene.

23.3. Tarpdalykinės temos.

23.3.1. Meninės idėjos. Perteikia savo kūrybinę idėją, pasirinktą temą įvairių menų raiškos priemonėmis.

23.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Įvardija savo idealus, vertybes; palygina skirtingų vertybių

susidūrimus gyvenime ir jų vaizdavimo būdus M. K. Čiurlionio, B. Didžiokienės, P. Kalpoko, P. Klee, K. Mone, A. Gudaičio, A. Matiso ir kt. dailininkų kūryboje

23.3.3. Kultūrų įvairovė. Susipažįstama su įvairių pasaulio tautų kostiumu, aprangos ir gyvenamosios tradicijomis.

23.3.4. Projektai. Integruota veikla. Kuriamos autorinės knygos apie savo ar sudominusio dailininko kūrybą: piešia, tapo, aplikuoja, jungia tikrovės ir skaitmeninius vaizdus, derina tekstą ir vaizdą. Mokosi suklijuoti, susegti, surišti ar susiūti paruoštą knygą. Pasiruošia knygos pristatymui. Projektas „Rašau ir piešiu“. Dailiai parašo duoto ar sukurto kūrinio tekstą ir jį iliustruoja norima (pasirinkta) dailės raiška. Pasirenka, nupiešia įdomiausią knygos vietą/sceną/nuotykį ar sukuria nuotykių paveikslėlių seriją. Pristato savo paties sukurtas ir iliustruotas knygas (integracija su gimtąja kalba). Lankytinų Lietuvos vietų, muziejų, parkų pristatymų kūrimas lankstinukuose: nupieštų, skaitmeninių vaizdų, fono ir teksto kūrybinis derinimas (integracija su pasaulio pažinimu). Kuriami kostiumai, gaminamos kaukės ir dekoracijos, ruošiamos spektaklių programėlės ir afišos (integracija su teatru). Trumpų animacinių filmukų iš mažų paveikslėlių kūrimas. Pateikčių skaidrėse kūrimas: atrenka nuotraukas ar dailės kūrinius, kūrybiškai, savitai komponuoja vaizdus ir tekstą, parenka foną.

24. Mokymosi turinys. 5–6 klasės:

24.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

24.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Mokosi sudėtingesnių dailės technikų (koliažo, gratažo) ir įvairių jų jungimo būdų viename kūrinyje. Kuria monotipijas, frotažus. Skatinami visada užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką.

24.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Mokosi sudėtingesnių dailės technikų (lipdymo, liejimo, skaptavimo) ir įvairių jų jungimo būdų viename kūrinyje.

24.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Simetriška ir nesimetriška kompozicija. Visuma ir detalė. Dydžių ir spalvų santykiai. Koloritas – šviesus, tamsus, vienspalvis, įvairiaspalvis ir kt. Taškų tapyba.

24.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Piešia fraktalus. Kuria scenovaizdžio maketus, savo ir svajonių kambario interjero projektus, interjero akcentus, asmeninių daiktų projektus, modelius.

24.1.5. Dailės rūšys. Vaizduojamoji ir taikomoji dekoratyvinė dailė. Teatro dailė. Knygų iliustracija. Kaligrafija.

24.1.6. Dailės žanrai. Peizažas: gamtos ir oro būsenų vaizdavimas. Lietuvos peizažas – įžymūs lietuvių dailininkų kūriniai apie gamtą. Buitinis žanras. Animalistinis žanras.

24.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Tyrinėjamos spalvos ir šviesos naktį, saulėtą dieną, vakare, įvairiais metų laikais. Aptariami Lietuvos tapytojų sukurti peizažai.

24.1.8. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Susipažįsta su tikrovišku ir sąlygišku vaizdavimu profesionaliosios dailės ir tautodailės kūriniuose.

24.2. Sociokultūrinė aplinka.

24.2.1. Kultūrinis paveldas. Architektūros paminklai Lietuvoje ir Europoje. Pastatų paskirtis. Aptariama vertė ir išsaugojimo svarba. Susipažįstama su dailės kūriniiais artimiausiuose muziejuose ir dailės parodose.

24.2.2. Dailės istorija. Lietuvos ir Europos šalių žymiausi senovės ir dabarties dailės ir architektūros kūriniai. Didžioji ir mažoji architektūra. Susipažįstama su Vakarų civilizacijos menu: miestų formavimosi pradžia, planais, heraldika, žmonių apranga, drabužių stiliumi.

24.2.3. Etninė kultūra. Interpretuoja ir per patrauklią kūrybinę veiklą pažįsta senovės baltų ženklus ir simbolius, kultūros artefaktus; skirtingų Lietuvos regionų ir pasaulio tautų kostiumus, aprangos ir gyvenamosios tradicijas. Susipažįsta su lietuvių liaudies grafika, tapyba, skulptūra, mažąja architektūra (koplytėlė, koplytstulpis), krikštais ir su šiuolaikinės tautodailės kūriniiais, kuriuose išreiškiama meilė ir pagarba gamtai.

24.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Apibūdina skirtingų švenčių dekoravimo tradicijas.

24.2.5. Valstybingumo simboliai. Lygina savo ir kaimyninių valstybių simbolius (herbus, vėliavas), atranda skirtumų ir panašumų.

24.3. Tarpdalykinės temos.

24.3.1. Meninės idėjos. Ieško dailės idėjų sąsajų su muzika, šokiu, teatru, literatūra, psichologija,

filosofija, mokslu.

24.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Svarbių savo šalies įvykių, žmonių, idėjų įprasminimas dailės kūrinuose. Šventųjų vaizdavimo būdai, atributai. S. Riauba, L. Šepka, P. Gerlikienė, V. Van Gogas ir jų kūriniai. Lietuvos dailininkai (peizažų tapytojai): J. Vienožinskis, A. Žmuidzinavičius, P. Kalpokas, M. Cvirkienė ir jų kūriniai.

24.3.3. Kultūrų įvairovė. Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų ir vaizdavimo būdų pažinimą susipažįstama su ikikrikščioniškos Lietuvos ir neeuropietišku kultūrų daile: Azijos, maorių ir Australijos aborigenų tapyba. Ikikolumbinės Amerikos indėnų (majų, inkų, actekų) piramidės, kalendoriai, freskos, keramika, tekstilė, ornamentai, knygų iliustracijos. Senosios Afrikos kaukės, skulptūros, tekstilė, keramika, namų apyvokos reikmenys.

24.3.4. Projektai. Integruota veikla. Gamta – meno kūrybinių įkvėpimo šaltinis. Savo sukurtų vaizdų fotografavimas, redagavimas siekiant suteikti numatytą nuotaiką. Skaitmeninio vaizdo kūrimas naudojant montažo, aplikacijos principus, naudojant savo ir kitų dailininkų kūrinius, paverčiant vaizdą miniatiūra, atviruku, plakatu. Animuojami savos kūrybos vaizdai. Kuriamas animacinis filmukas.

25. Mokymosi turinys. 7–8 klasės:

25.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

25.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Tapo natūraliais (žemės, augalinės kilmės) ir sintetiniais (cheminės prigimties, liuminescenciniais ir kt.) dažais. Tyrinėja spalvų ir atspalvių skirtumus. Eksperimentuoja pasirinkdami dailės techniką ir kūrybos priemones.

25.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Konstruoja pilnavidures, tuščiavidures erdvinės formas, senovinių ir ateities miestų, statinių maketus – fantazijas.

25.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Spalvos ir atspalviai. Spalvų ratas (didysis, sudėtingas, daug spalvų ir atspalvių). Spalvinė ir linijinė perspektyva. Kompozicija: statiška ir dinamiška, vertikali, horizontali, piramidinė, centriškoji, spiralinė, įstrižoji.

25.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Interpretuoja praeities ir dabarties dailės kūrinius. Hieroglifai. Romėnų šriftas. Gotiškasis šriftas. Analizuoja ir gretina skaitmeninius šriftus.

25.1.5. Dailės rūšys. Monumentalioji dailė: freska, mozaika, vitražas. Grafiti. Šriftas. Spausdintinė knyga. Dizainas (daiktų dizainas, interjeras). Keramika.

25.1.6. Dailės žanrai. Nauji žanrai. Istorinis žanras. Sakralinė dailė.

25.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Vaivorykštės spalvos. Šviesa ir šešėliai. Urvų tapyba. Mokslas, tyrinėjimai ir dailė. Sfumato. Kamera obskura. Linijinė perspektyva (žvilgsnis iš paukščio skrydžio, varlės perspektyva). Apimtinių trimačių formų vaizdavimas plokštumoje.

25.1.8. Vizualinių išpažinimų interpretavimas ir improvizavimas. Stilizacija. Žmogaus vaizdavimo kanonai įvairiuose istoriniuose laikotarpiuose ir kultūrose.

25.2. Sociokultūrinė aplinka.

25.2.1. Kultūrinis paveldas. Kraštovaizdžio architektūra ir žmogaus įtaka jo kaitai. Rūmų kompleksai ir parkai. Lietuvos gotika (architektūra ir dailė), sąsajos su moderniuoju menu, sąlygišku vaizdavimu. Dailės kūrinių eksponavimo muziejuose ir dailės parodose ypatumai, informacija apie autorių kūrinius pateikiama etiketėse ir anotacijose.

25.2.2. Dailės istorija. Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą siekiama glaudesnio ryšio su istorija: Priešistorės dailė (šviesa ir šešėliai, natūralūs dažai). Senovės Mesopotamijos, Egipto, ikikolumbinės Amerikos menas (piramidės, hieroglifai, žmogaus vaizdavimo kanonai, kostiumas). Antika (klasikinių proporcijų formavimasis architektūroje ir skulptūroje, romėnų mozaikos, šriftas, grafiti). Meninių stilių formavimosi pradžia (romaninė ir gotikinė architektūra, vitražas, inicialai, figūros ir veido vaizdavimas). Lietuvos gotika (architektūra ir dailė). Renesanso menas (linijinė perspektyva, apimtinių trimačių formų vaizdavimas plokštumoje, portreto gimimas ir kt.). Barokas (rūmų kompleksai ir parkai, nauji žanrai, taikomoji dekoratyvinė dailė, kostiumas, perukai ir kt.). Renesansas ir barokas Lietuvoje.

25.2.3. Etninė kultūra. Analizuoja įvairiuose žemynuose ir kultūrose ranka rašyto ir piešto šrifto (kaligrafijos), įvairių kultūrų skulptūros skirtumus, ornamento meninius ypatumus. Samprotauja, kokius žmogaus gebėjimus ir savybes atskleidžia ranka rašytas tekstas.

25.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Apibūdina skirtingų šalių ir įvairių švenčių dekoravimo tradicijas.

25.2.5. Valstybingumo simboliai. Analizuoja ir nusako heraldikos ženklų kilmę, raidą.

25.3. Tarpdalykinės temos.

25.3.1. Meninės idėjos. Eksperimentuoja su įvairiomis priemonėmis pagal įvairių stilių vaizdavimo būdus.

25.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Įvairių epochų grožio idealai ir jų atspindžiai mene. Šventenybės vaizdavimo būdai. *Sacrum* ir *profanum* apraiškos šiuolaikiniame mene ir gyvenime. Leonardas da Vinčis, Mikelandželas, El Grekas, P. Breigelis, M. K. Čiurlionis, S. Ušinskas, V. Kairiūkštis, V. Eidukevičius, K. Morkūnas, A. Stoškus, N. Vilutytė ir jų kūriniai.

25.3.3. Kultūrų įvairovė. Lyginami ir vertinami didžiųjų pasaulio religijų atspindžiai dailėje ir architektūroje.

25.3.4. Projektai. Integruota veikla. Garsai ir spalvos. Kuriamas filmukas savo fotografijų (gamtos, aplinkos vaizdų) pagrindu. Savo sukurtų vaizdų fotografavimas ir redagavimas pagal pasirinktą meninį stilių. Kuriamas filmukas apie savo kūrybą, nuoseklus ir išsamus kūrybinio stiliaus ar dailininko pristatymas (filmavimas, redagavimas, subtitrų uždėjimas, garsinimas, pradžios ir pabaigos titrai). Susipažįstama su gatvės, žemės menu, grafiti istorija. Bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis kuriami darbai viešose erdvėse (dekoruojamos sienos apleistose pramoninėse, gyvenamosiose patalpose ir kt.).

26. Mokymosi turinys. 9-10 ir I–II gimnazijos klasės:

26.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

26.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Pasirenka, taiko tradicines ir mišriąsias dailės technikas, siekia sukurti sau artimą autorinę techniką. Kuria darbų ciklus, įvairaus stiliaus ir žanro vizualius pasakojimus, ieško sąsajų su kitais menais.

26.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Konstruoja erdvinius įvairių daiktų, tūrinių objektų, sociokultūrinės aplinkos akcentų, mažosios architektūros, vėtrungių maketus.

26.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Spalvoti šešėliai. Pozityvo, negatyvo, kiaurymės galimybės plokštumoje ir erdvėje. Kadravimo principų taikymas.

26.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Piešia rentgenogramas - permatomus vaizdus. Kuria abstraktaus (nematomo, mikro ir makro) pasaulio vaizdinius. Abstrakčiosios tapybos rūšys: organinė ir geometrinė. Abstrakčioji dailė ir opartas – paroda „Jautrioji akis“ – pirmenybė regėjimo fiziologijai.

26.1.5. Dailės rūšys. Dailė ir dizainas (grafinis dizainas, kostiumo dizainas, interjeras). Tarpdisciplininiai menai. Susipažįstama su šiuolaikinių kūrinių eksponavimo ypatumais, autorių teisių svarba ir reikalavimais.

26.1.6. Dailės žanrai. Istorinis ir mitologinis. Portretas: nauji herojai, amžininkai. Žanrų nykimas. Laikinieji menai ir jų dokumentavimas.

26.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Žmogaus piešimas. Vitruvijaus (kvadratinis) žmogus. Ideali ir autentiška proporcijos. Tikroviškas (realistinis) vaizdas. Fotografija. Gamtos studijos. Mokslo atradimai ir impresionizmas.

26.1.8. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Regėjimo, atmosferinių gamtos įspūdžių (rūko, smogo, šiaurės pašvaistės, rasos, šalnos ir kt.) perteikimas. Optinės apgaulės. Optinis menas.

26.2. Sociokultūrinė aplinka.

26.2.1. Kultūrinis paveldas. Angliškieji ir prancūziškieji parkai. Inžinierinė pramoninė architektūra (tiltai, stotys, Eifelio bokštas ir kt.). Antikvaras ir senoji dailė.

26.2.2. Dailės istorija. Per patrauklią kūrybinę veiklą, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą susipažįstama su XIX a. - XXI a. daile ir architektūra: Vilniaus meno mokykla. Kūrybingas antikios tradicijų plėtojimas L.Stuokos – Gucevičiaus ir P.Smuglevičiaus kūryboje. Neostiliai: praeities didžiųjų meninių stilių kartojimas. Perėjimas iš istorizmo į moderniąją dailę ir architektūrą. Perėjimas iš modernizmo epochos į postmodernizmą. Šiuolaikinės architektūros ir meno įtaka visuomenei, jos gyvenimo būdai. Pastatų projektavimo ypatumai, pastangos taupyti energiją, naujų konstrukcijų ir medžiagų paieškos.

26.2.3. Etninė kultūra. Susipažįsta su baltiškojo paveldo tradicija šiuolaikiniame mene. Analizuoja ir įvardija tautodailės ir skirtingų šalių paveldo įtaką šiuolaikiniams dailės reiškiniams.

26.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Analizuoja ir apibūdina šiuolaikinių renginių meninius bruožus.

26.2.5. Valstybingumo simboliai. Analizuoja valstybingumo simbolių panaudojimą šiuolaikinio meno projektuose.

26.3. Tarpdalykinės temos.

26.3.1. Meninės idėjos. Susipažįsta: su moderniojo meno kūrybos principais (tradicijų neigimas, originalumo ir naujumo siekis, tikroviško vaizdavimo atsisakymas; su postmodernizmo meno principais (idėjos, sumanymo pirmenybė prieš formą ir medžiagą).

26.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Prisiminimai apie didingą praeitį (romantizmas). Socialinės tikrovės ir idealo konfliktai, jų kova ir vaizdavimo būdai klasikiniame, modernistiniame ir šiuolaikiniame mene (L. Stuoka – Gucevičius, P. Smuglevičius, M. K. Čiurlionis, A. Gudaitis, K. Varnelis, V. Vazarelis, V. Kasiulis, J. Mačiūnas, K. Zimblytė, A. Kašuba ir jų kūriniai). Ieškoma glaudesnio ryšio su asmeniniu gyvenimu: susipažįstama su meninių specialybių, profesijų įvairove ir svarstomos asmeninės karjeros galimybės meno pasaulyje bei meninės patirties, kūrybiškumo svarba renkantis bet kurią kitą profesiją.

26.3.3. Kultūrų įvairovė. Aptariama dailės funkcijų įvairovė, analizuojamos sąsajos su kitais menais. Šiuolaikinis pasaulio menas. Įvairių krypčių ir judėjimų meniniai bruožai.

26.3.4. Projektai. Integruota veikla. Kuriamas filmukas apie savo kūrybą (išradingas ir kūrybingas montažas, įvairių šriftų parinkimas, įterpti palyginamieji blokai su savo draugų ar kitų dailininkų kūriniais, savitas medžiagos išdėstymo ritmas). Skaitmeninio kūrybinių pasiekimų aplanko kūrimas siekiant atskleisti save ir kūrybą (įterpti savo draugų, artimųjų interviu, ieškoti autentiško grafinio dizaino).

27. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės:

27.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

27.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Idėjų ir vaizdavimo objektų pasirinkimas, perteikimas tradicinių (grafitinis ir spalvoti pieštukai, akvareliniai ir guašo dažai) ir šiuolaikinių (įvairių rūšių tušai, akrilas, sintetinė tempera) dailės technikų pagalba.

27.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Erdvinės kūrybos medžiagų (kartonas, puto plastikas, medžio, metalo fragmentai, rasti nebereikalingi daiktai ir medžiagos, pramoniniu būdu pagaminti daiktai ir jų dalys), technikų (koliažai, asambliažai) pažinimas ir jų kūrybingas taikymas.

27.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Tautodailės, tradicinės ir šiuolaikinės dailės meninės išraiškos elementų pažinimas, kompozicinių dėsnų bei struktūrų kūrybingas taikymas.

27.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Įvairios stilistikos (sąlyginės, dekoratyvios; realistinės, modernios ir kt.) ir vaizdavimo būdų pasirinkimas ir savitas interpretavimas.

27.1.5. Dailės rūšys. Sau tinkamos dailės rūšies pasirinkimas, pirmenybę suteikiant spalvinei ir/ar grafinei ir/ar erdvinei (skulptūros, dizaino objekto, instaliacijos ir kt.) raiškai. Tradicinės dailės ir šiuolaikinių kūrinių eksponavimo ypatumų taikymas, autorių teisių reikalavimų paisymas.

27.1.6. Dailės žanrai. Tradicinių dailės žanrų palyginimas įvairiose epochose, dailės kryptyse ir žanrų nykimo reiškinių pažinimas šiuolaikiniame mene. Pasirinkto kūrybos būdo savitas naudojimas kūryboje.

27.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Aplinkos (gamtos ir žmogaus sukurtos) stebėjimas, fiksavimas ir kūrybinis interpretavimas tradicinės ir šiuolaikinės dailės raiškos priemonėmis.

27.1.8. Vizualinių išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Vaizdavimo objektų, temų ir idėjų pasirinkimas ir perteikimas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų priemonėmis.

27.2. Sociokultūrinė aplinka.

27.2.1. Kultūrinis paveldas. Muziejų (šalies, regiono, artimiausios aplinkos; virtualių užsienio, Lietuvos) ekspozicijų lankymas. Tradicinės ir šiuolaikinės dailės ekspozicijų, meninių akcijų socialinės kultūrinės reikšmės įvertinimas. Susipažįstama su ES paveldo politikos svarbiausiais aspektais, Europos paveldo pažinimu (naudojantis sąveikiais žemėlapiams), Europos ir Lietuvos kultūros paveldo apsauga, kultūrų įvairovės puoselėjimu, ES iniciatyvomis ir projektais („Europos kultūros paveldo metai“, „Kūrybiška Europa“, „Europos kultūros sostinės“ ir kt.) ir jų įgyvendinimu nacionaliniame

lygmenyje.

27.2.2. Dailės istorija. Tradicinės dailės (profesionaliosios ir tautodailės) reiškinių tarpusavio įtakų, ištakų ir meninės sąveikos pažinimas.

27.2.3. Etninė kultūra. Baltiškojo paveldo tradicijų atspindžiai šiuolaikiniame mene. Tautodailės ir skirtingų šalių paveldo įtaka šiuolaikinei dailei.

27.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Analizuoja, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į šiuolaikinę vizualinę informaciją, kokios raiškos priemonės pasitelkiamos.

27.2.5. Valstybingumo simboliai. Pažįsta, taiko valstybingumo simbolių panaudojimą šiuolaikinio meno projektuose.

27.3. Tarpdalykinės temos.

27.3.1. Meninės idėjos. Architektūros, dizaino, medijų meno idėjų estetinis įprasminimas artimiausioje aplinkoje.

27.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Dailės kūrėjų ir jų gyvenamojo laikotarpio kultūrinių kontekstų tyrinėjimas ir vertinimas. Šiuolaikinės Lietuvos kultūrinės informacijos (periodikoje, socialiniuose tinkluose, radijuje, televizijos laidoje ir kt.) analizė. Įgytų žinių ir gebėjimų svarba sėkmingos karjeros, gyvenimo būdo pasirinkimui.

27.3.3. Kultūrų įvairovė. Įvairių istorinių epochų, skirtingų pasaulio kultūrų ir kūrybinių stilių palyginimas įvairiais pjaūviais (geografiniu, etniniu, istoriniu, socialiniu, vertybiniu). Susipažinimas su Lietuvos ir Europos Sąjungos kultūrų įvairove, su kultūrinių ir kūrybinių industrijų teikiamomis galimybėmis, ES investicijomis šioje srityje, didžiausiais Lietuvos menininkų pasiekimais nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

27.3.4. Projektai. Integruota veikla. Kūrybinių pasiekimų aplanko (portfolio) kūrimas siekiant atskleisti save, vertybes, kūrybą, savo gyvenamąją aplinką. Bendrų temų ieškojimas kitų dalykų ugdymo turinyje. Mokyklinių meno renginių organizavimas ir jų viešinimas skaitmeninės vizualinės informacijos priemonėmis. Bendradarbiavimas mažesnėse ir didesnėse kūrybinėse grupėse.

VI SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

28. Vertinimas dailės pamokose – svarbus mokymąsi skatinantis veiksnys. Jis turi padėti mokiniams mokytis, skatinti domėtis dailės raiška ir kūriniais, tobulėti renkantis dailės technikas ir kūrybos būdus, tapti savarankiškam kūrybos procese, atsakingam už mokymosi procesą ir rezultatus, ugdyti kūrybiškumą, pasitikėjimą savo jėgomis, gebėjimą įsivertinti savo veiklą ir įvertinti kito kūrybą, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar norėtų mokytis. Mokinių pasiekimai nelyginami tarpusavyje. Vertinimo metu surenkama informacija apie tai, kas domina mokinius, kokią dailės mokymosi patirtį asmeniškai kiekvienas turi, kokie mokymosi stiliai jiems geriausiai tinka, kaip mokytis toliau – planuoti pamokas visai klasei, atsižvelgiant į atskirų mokinių poreikius, individualius gebėjimus. Dailės ugdymo procese taikomi visi vertinimo būdai: diagnostinis, formuojamasis, apibendrinamasis. Mokiniai, prieš atlikdami užduotis, supažindinami su vertinimo kriterijais. Mokslo metų, pamokų ciklo pradžioje ir pabaigoje rekomenduojama skirti diagnostines užduotis. Jos padės išsiaiškinti, ką išmoko mokiniai, kokių gebėjimų įgijo, ko jiems dar reikėtų mokytis.

29. Pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai, susieti su vertinimu pažymiais: I – slenkstinis (4), II – patenkinamas (5-6), III – pagrindinis (7-8), IV – aukštesnysis (9-10). Jie yra rekomendacinio pobūdžio ir gali būti lanksčiai taikomi skirtingų gabumų ir pasirengimo mokiniams. Pasiekimų lygių požymiai padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Planuojant pasiekimų vertinimą derėtų atsižvelgti į klasės sudėtį (socialinė, etninė ir religinė, vaikai su specialiaisiais poreikiais), mokinių poreikių ir pomėgių įvairovę, individualius gebėjimus. Vertinami ne įgimti mokinių dailės gebėjimai, o jų žinios, įgūdžiai ir gebėjimai visose dailės pasiekimų srityse, kaip nuosekliai, savarankiškai ir kūrybiškai jie atlieka dailės raiškos, dailės supratimo ir vertinimo, dailės reiškinių ir kontekstų pažinimo užduotis. Dailės veiklų įvairovė didina mokinių motyvaciją, skatina juos siekti aukštesnių pasiekimų įvairiose dailės srityse nepriklausomai nuo jų įgimtų gabumų. Rekomenduojama mokytojui kartu su

mokiniais aptarti užduočių vertinimo kriterijus, rengti ir pildyti įsivertinimo aprašus, taip ugdati vertinimo gebėjimus.

30. Pasiekimų lygių požymių aprašai padės mokiniams patiems įsivertinti savo pasiekimus, daromą pažangą, asmeninio tobulėjimo siekius. Mokiniai, remdamiesi pasiekimų aprašais, gali patys įsivertinti savo ir įvertinti kitų pasiekimus. Tinkamai vartodami dailės sąvokas gali apibūdinti tai, ką sugalvojo ir norėjo pavaizduoti, kokias mintis, jausmus norėjo išreikšti savo kūriniumi ir kaip tai pavyko, ir ką galėtų padaryti kitaip, geriau. Įsivertinimas padeda mokiniams geriau suprasti užduočių reikalavimus, skatina atidžiau įsižiūrėti į kuriamą darbą ir pačiam pamatyti, ką dar galima tobulinti, ką vertėtų keisti, ką padarė kitaip, nei buvo reikalaujama užduotyje. Mokinius skatintų mąstyti apie ateities planus, ką jie norėtų daryti ateityje siekdami aukštesnio mokymosi lygio. Taip mokiniai gerina dailės suvokimo gebėjimus, mokosi patys suprasti, kas yra gerai meninės užduoties atlikime. Tokia vertinimo nuostata skatina mokinių mokymosi motyvaciją, padeda augti jų savimonei ir savivertei, leidžia patirti dailės raiškos ir pažinimo džiaugsmą.

31. Vertinimas dailės pamokose - nuolatinis informacijos kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas apie mokinio mokymosi pažangą ir pasiekimus. Mokinių dailės pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu už kiekvieną platesnės apimties programos (ciklo, ilgalaikės užduoties, projekto) temą. Stebimas mokinių darbo procesas, veiklos etapai, vertybinės nuostatos. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojama ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė kiekvienas mokinys. Į vertinimo informacijos kaupimą įtraukiami ir mokiniai. Su jais aptariama, kokius balus (pažymius) jie galėtų sukaupti per sutartą laikotarpį, kaip pristatys savo kūrybinius pasiekimus. Vertinant mokinių atliktas užduotis būtina atskirti mokomųjų ir kūrybinių užduočių vertinimą. Vertinant mokomąsias dailės užduotis (pavyzdžiui, susipažinimas su technikomis, su medžiagomis, kt.) vertinama tik tai, ko mokiniai mokėsi atlikdami konkrečią užduotį, kaip tinkamai valdo dailės reikmenis ir naudoja kūrybos medžiagas. Vertinant kūrybines užduotis svarbu išklausti mokinio nuomonę, kokią vizualinę idėją išsikėlė, kokias mintis ir jausmus savo kūriniumi norėjo išreikšti. Vertiname, kaip mokiniai geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis, kaip savitai perteikė temą ar idėją, apie ką norėjo papasakoti ir kaip tai pavyko atskleisti vaizdais.

32. Pradinio ugdymo programoje vertinimas turi atitikti pradinio ugdymo amžiaus tarpsnio raidos ypatumus, bendrojoje programoje numatytus ugdymo uždavinius, skatinamas nuoširdus vaikų susidomėjimas dailės kūriniais ir jų vaizdų patrauklumu, siekiant patirti spontanišką dailės raišką ir džiugų pažinimą. Mokant dailės visame ugdymo procese taikomas formuojamasis vertinimas, kuris teigiamai veikia mokymosi rezultatus. Mokinių pasiekimai aprašomi trumpais komentarais ir aprašais. Mokytojas paaiškina mokiniui, ko jis išmoko ir pasiūlo, ko dar galima būtų pasimokyti. Mokiniai mokosi suprasti, kaip įvertinti save ir kitą.

33. Pagrindinio ugdymo programoje dailės mokymosi pasiekimai vertinami pažymiais, daugiau dėmesio skiriant formuojamajam ir kaupiamajam vertinimui. Mokiniai nuosekliai mokomi įsivertinti savo dailės raiškos pasiekimus ir dailės pažinimo gebėjimus. Taip skatinama jų saviugda ir mokymosi motyvacija, stiprinama savimonė ir savivertė. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas konkretaus ugdymo laikotarpio (pusmečių ar trimestrų), pamokų ciklo ar temos pabaigoje. Mokinių pasiekimai apibendrinami vertinant mokinio per nustatytą ugdymo laikotarpį padarytą pažangą, orientuojantis į dailės Bendrojoje programoje aprašytus mokinių pasiekimų lygius. Baigiant pagrindinio ugdymo programą mokinių dailės pasiekimų vertinimą sudaro pusmečių (trimestrų) pažymių ir baigiamąjo darbo įvertinimų vidurkis.

34. Dailės vidurinio ugdymo programą pasirenka skirtingų gebėjimų mokiniai. Todėl mokslo metų pradžioje tikslinga taikyti diagnostinį vertinimą, kuris skirtas išsiaiškinti mokinių žinių ir gebėjimų lygį, dailės mokymosi tikslus. Atsižvelgiant į mokinių kūrybines pastangas individualizuojamas mokymas ir mokymasis, taikomas formuojamasis vertinimas, dailės mokymosi pasiekimai vertinami pažymiais. Mokiniai skatinami įsivertinti savo ir kitų klasės draugų daromą pažangą, yra įtraukiami į vertinimo informacijos kaupimą. Su mokiniais aptariama, kokius balus (pažymius) jie galėtų sukaupti per konkretų laikotarpį (kai pristatys savo pasiekimus, parengs kūrybos aplanką (porfolio), surengs kūrybinių darbų pristatymus). Mokslo metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Pasirinkus laikyti menų (dailės krypties) egzaminą, 12 gimnazijos klasėje vertinant mokinių pasiekimus atsižvelgiama į egzamino reikalavimus.

VII SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

35. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Dailės raiška (A)			
Mokytojui padedant kelia vizualias idėjas (A1.1.1.)	Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Nusako, ką pavaizduotų (A1.1.2.)	Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Trumpai nusako idėją, kurią norėtų pavaizduoti (A1.1.3.)	Impulsyviai kelia originalias vizualias idėjas, išsamiai papasakoja, ką ir kaip norėtų pavaizduoti (A1.1.4.)
Mokytojui padedant mokosi saugiai naudoti paprastus kūrybos įrankius ir medžiagas (A2.1.1.)	Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja paprastus kūrybos įrankius ir medžiagas (A2.2.2.)	Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja kūrybos įrankius ir medžiagas. Eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.2.3.)	Išradingai ir saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas. Drąsiai eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.2.4.)
Naudoja tas meninės išraiškos priemones, kurios geriau sekasi. Pagal pavyzdį komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.3.1.)	Intuityviai naudoja pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.3.2.)	Intuityviai pasirenka norimo storio linijas, patikusias spalvas, kuria erdvines formas. Išgauna savitą ritmą ir nuotaiką, horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.3.3.)	Savarankiškai pasirenka savitus linijų, dėmių, spalvų ir erdvių formų derinius. Laisvai komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape. Kuria savitą ritmą, įvairią ir norimą nuotaiką (A3.3.4.)
Mokytojui ir klasės draugams padedant savo dailės kūriniais puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką, dalyvauja ugdymo įstaigos parodose. Mokosi užrašyti kūrinio metriką	Savo dailės kūriniais puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką, dalyvauja ugdymo įstaigos parodose. Savo kūriniais užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.4.2.)	Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką. Kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, renginiuose. Mokosi	Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, savarankiškai apipavidalina, užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę), puošia jais klasės erdvę ir kasdienę aplinką, noriai dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, šventėse, renginiuose. Fotografuoja kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.4.4.)

(vardą, klasę), fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.4.1.)		fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.4.3.)	
Mokosi išsakyti savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos patirtį (A5.5.1.)	Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos patirtį (A5.5.2.)	Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį (A5.5.3.)	Noriai dalijasi savo įspūdžiais apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį (A5.5.4.)
2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Mokytojui padedant paaiškina vieną dvi dailės sąvokas (B1.1.1.)	Trumpai paaiškina ir vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas (B1.1.2.)	Trumpai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, vartoja jas apibūdinamas dailės kūrinius (B1.1.3.)	Išsamiai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, tinkamai vartoja jas apibūdinamas dailės kūrinius (B1.1.4.)
Naudodamasis pagalba trumpai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį ir nusako, kas pavaizduota (B2.2.1.)	Trumpai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.2.2.)	Apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, nuotaiką, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.2.3.)	Išsamiai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį ir nuotaiką, išsako originalių pastebėjimų, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.2.4.)
Mokosi sutelkti dėmesį, stebėti dailės kūrinius ir pasakyti, kodėl jie patiko, kuo įdomūs (B3.3.1.)	Stebi dailės kūrinius ir trumpai nusako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus (B3.3.2.)	Atidžiai stebi dailės kūrinius ir pasako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas (B3.3.3.)	Susidomėjęs stebi dailės kūrinius ir išsamiai paaiškina, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas (B3.3.4.)
3. Pasiekimų sritis. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Mokytojo padedamas nurodo, kokie dailės kūriniai yra ugdymo įstaigoje (C1.1.1.)	Mokytojo padedamas pasakoja, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) (C1.1.2.)	Nusako, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) (C1.1.3.)	Atpažįsta ir įsimena architektūros ir dailės kūrinius, esančius artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) ir susidomėjęs pasakoja savo įspūdžius (C1.1.4.)
Mokytojui ir klasės draugams padedant nurodo viešoje erdvėje esančius dailės ir architektūros kūrinius (C2.1.1.)	Pastebi viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales (C2.1.2.)	Pastebi, tyrinėja viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus (C2.1.3.)	Atpažįsta ir apibūdina viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus. Pastebi tautodailės ryšį su papročiais, kalendorinėmis šventėmis (C2.1.4.)

Trumpai nusako, kokie dailės sudomino C3.1.1.)	At(si)renka sau įdomius dailės kūrinius C3.1.1.)	At(si)renka sau įdomius ir patrauklius dailės kūrinius C3.1.1.)	Domisi daile, savarankiškai at(si)renka sau įdomius ir vertingus dailės kūrinius C3.1.1.)
--	--	---	---

36. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Dailės raiška (A)			
Pasirenka mokytojo pasiūlytas temas, idėjas ir dailės reikmenis (A1.1.1.)	Intuityviai kelia vizualias idėjas, renkasi kūrinio temą ir mokytojo pasiūlytus dailės reikmenis (A1.1.2.)	Intuityviai kelia vizualias idėjas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas nusako kūrinio idėją, temą ir kokius dailės reikmenis jos įgyvendinimui pasirenks (A1.1.3.)	Savarankiškai kelia vizualias idėjas, siūlo kūrinių temas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas išsamiai paaiškina, kokią idėją / kūrinio temą ir kokius dailės reikmenis pasirenks (A1.1.4.)
Padedant mokytojui pasirenka dailės technikas, mokosi saugiai jomis naudotis (A2.1.1.)	Pasirenka mokytojo nurodytas dailės technikas, saugiai naudoja dailės reikmenis (A2.1.2.)	Pasirenka ir taiko jau žinomas dailės technikas, kūrybiškai ir saugiai jomis naudojasi (A2.1.3.)	Savarankiškai pasirenka ir kūrybiškai taiko išmoktas dailės technikas, saugiai jomis naudojasi, drąsiai eksperimentuoja (A2.1.4.)
Naudoja pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Mokytojo padedamas ieško vaizduojamų objektų / figūrų ir fono dermės (A3.1.1.)	Spontaniškai valdo pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Ieško vaizduojamų objektų / figūrų ir fono dermės (A3.1.2.)	Pasirenka linijas ir/ar spalvas, ir/ar erdvines formas. Pastebi fono ir vaizduojamų objektų / figūrų dermę, kūrybiškai perteikia norimą ritmą, emocijas (A3.1.3.)	Savarankiškai pasirenka linijas ir/ar spalvas, ir/ar erdvines formas. Kūrybiškai perteikia fono ir vaizduojamų objektų / figūrų dermę, norimą ritmą, emocijas (A3.1.4.)
Pakviestas dalyvauja integruotos meninės veiklos projekte ir parodose. Paragintas savo kūriniams užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę ir kt.). Mokytojo padedamas mokosi derinti pieštus, skaitmeninius vaizdus (A4.1.1.)	Pakviestas atlieka pasiūlytą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Savo kūriniams užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę ir kt.). Naudodamasis pagalba kuria parodos kvietimą, plakata, mokosi derinti pieštus ar skaitmeninius vaizdus (A4.1.2.)	Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakata, derina pieštus ar skaitmeninius vaizdus (A4.1.3.)	Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Pasiūlo originalių kūrybinių sprendimų. Savo kūriniams visada užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Savarankiškai kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakata,

			derina pieštus ir skaitmeninius vaizdus. (A4.1.4.)
Trumpai nusako, ką norėjo sukurti, kaip pavyko (A5.1.1.)	Nusako, ką norėjo sukurti ir kaip pavyko. Mokytojo padedamas į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1.2.)	Paašškina savo kūrybos rezultatą, vaizdo patrauklumą. Pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1.3.)	Išsamiai apibūdina savo kūrybos rezultatą, paašškina, ką norėjo sukurti ir kaip pavyko. Savarankiškai pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1.4.)
2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Mokytojui padedant vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas (B1.1.1.)	Trumpai paašškina ir vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas (B1.1.2.)	Skiria, trumpai paašškina ir vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių (B1.1.3.)	Skiria, išsamiai paašškina ir tikslingai vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių (B1.1.4.)
Mokytojui padedant apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvas, linijas ir erdvines formas, įvardija atlikimo techniką, nusako, kas pavaizduota (B2.1.1.)	Trumpai apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų ypatumus, išsako savo nuomonę, ką menininkas norėjo pavaizduoti (B2.1.2.)	Apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų įvairovę. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones (B2.1.3.)	Išsamiai apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinių, linijų ir erdvinių formų įvairovę, atlikimo techniką ir keliamą nuotaiką. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones (B2.1.4.)
Naudodamasis pagalba keliais žodžiais nusako, kokius jausmus, emocijas kelia dailės kūriniai (B3.1.1.)	Įsižiūri ir trumpai nusako, kokius jausmus, emocijas kelia dailės kūriniai, pastebi žmogaus ir gamtos ryšius (B3.1.2.)	Įsižiūri ir pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius (B3.1.4)	Atidžiai stebi dailės kūrinius ir išsamiai pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius (B3.1.4.)
3. Pasiekimų sritis. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Naudodamasis pagalba nusako, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete (C1.1.1.)	Trumpai paašškina, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete (C1.1.2.)	Pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama (C1.1.3.)	Detaliai pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama, aptaria dailės šakų skirtumus (C1.1.4.)
Fragmentiškai nusako Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius (C2.1.1.)	Trumpai aptaria Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius (C2.1.2.)	Lygindamas Lietuvos ir kitų šalių profesionaliosios dailės, liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, nusako Lietuvos meno unikalumą (C2.1.3.)	Išsamiai apibūdina ir palygina Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, paašškina simbolius, nusako Lietuvos liaudies meno unikalumą (C2.1.4.)

Trumpai nusako, kokie dailės kūriniai sudomino, pateikia vieną kitą pavyzdį (C3.1.1.)	At(si)renka sau svarbius meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų (C3.1.2.)	At(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties (C3.1.3.)	Savarankiškai at(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, sudominusią informaciją apie daile, apmąsto jos svarbą, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties, jaučiasi kūrėju (C3.1.4.)
---	---	---	--

37. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Dailės raiška (A)			
Mokytojo padedamas renkasi vizualią idėją / kūrinio temą. Keliais žodžiais pasako, ką pavaizduotų, kokius rinktųsi dailės reikmenis (A1.1.1.)	Intuityviai pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir dailės kūrinuose. Per patrauklią kūrybinę veiklą trumpai nusako idėją, sudominusią temą, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.1.2.)	Pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir patikusius meno kūrinius. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.1.3.)	Savarankiškai pasirenka ją sudominusią vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir meno kūrinuose. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą išsamiai paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.1.4.)
Naudodamasis pagalba saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1.1.)	Atpažįsta ir saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas, improvizuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1.2.)	Pasirenka ir saugiai taiko išmoktas sudėtingesnes dailės technikas, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją (A2.1.3.)	Savarankiškai pasirenka, saugiai ir išradingai taiko įvairias dailės technikas, išmano jų ypatumus, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją (A2.1.4.)
Mokosi perteikti nuotaiką, išpūdį, pagal pavyzdį naudoja linijas, spalvas, erdvines formas ir	Intuityviai perteikia nuotaiką, išpūdį: naudoja įvairias linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.1.2.)	Savitai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines objektų ar reiškinių ypatybes: įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.1.3.)	Kūrybingai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines aplinkos objektų ir gamtos reiškinių ypatybes. Įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines

pagrindines figūras (A3.1.1.)			formas, foną ir pagrindines figūras (A3.1.4.)
Pakviestas dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose. Paragintas savo kūriniais užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, pavadinimą ir kt.). Mokosi patalpinti informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.1.1.)	Pakviestas dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose. Kiekvienam savo kūrinii užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Naudodamasis pagalba patalpina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.1.2.)	Dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose mokykloje, vietos bendruomenėje. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūrinii užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Apipavidalina klasės, mokyklos projektus ir renginius, patalpina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.1.3.)	Imasi atsakomybės ir vadovauja grupės darbui. Rodo iniciatyvą ir pasiūlo originalių temų renginiams ir parodoms, rodo jose savo darbus. Apipavidalina projektus ir renginius. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūrinii visada užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Talpina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.1.4.)
Trumpai nusako, ko mokėsi per dailės pamokas ir kokios užduotys patiko (A5.1.1.)	Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas ir nusako, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems (A5.1.2.)	Apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems. Įsivertina pasiekimus (A5.1.3.)	Išsamiai apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas ir išsako savitų pastebėjimų apie savo ir kitų meninę kūrybą, išklauso kitų nuomonę ir pateikia siūlymų (A5.1.4.)
2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Vartoja išmoktas dailės sąvokas, naudodamasis pagalba jas paaiškina (B1.1.1.)	Vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, pagal pateiktą pavyzdį jas paaiškina (B1.1.2.)	Tinkamai vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, jas paaiškina, pateikia pavyzdžių (B1.1.3.)	Savarankiškai ir tikslingai vartoja įvairias dailės sąvokas, jas išsamiai paaiškina, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybos (B1.1.4.)
Mokytojui padedant nusako ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietišių kultūrų kūrinių bruožus (B2.1.1.)	Trumpai apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietišių kultūrų kūrinių meninius ypatumus (B2.1.2.)	Apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietišių kultūrų kūrinių spalvų, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir ypatumus, išsako, kas jį sudomino (B2.1.3.)	Domisi dailės kūriniais, lygina ir apibūdina Lietuvos, Europos ir neeuropietišių kultūrų kūrinių spalvų derinius, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir keliamą nuotaiką. Išsako originalių pastebėjimų (B2.1.4.)

Mokytojui padedant dailės kūriniuose pastebi ir pagal pateiktą pavyzdį nusako gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų ypatumus (B3.1.1.)	Dailės kūriniuose pastebi ir trumpai nusako gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes (B3.1.2.)	Dailės kūriniuose pastebi ir apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, nusako ekologines temas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.3.)	Dailės kūriniuose pastebi, savarankiškai apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formas, jų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą. Įvardija ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus, išsako originalių pastebėjimų (B3.1.4.)
3. Pasiekimų sritis. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Naudodamasis pagalba nusako, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai (C1.1.1.)	Pagal pateiktą pavyzdį paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kokia informacija apie juos pateikiama (C1.1.2.)	Paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, nusako autorių teisių svarbą (C1.1.3.)	Savarankiškai analizuoja ir vertina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, aptaria autorių teisių svarbą (C1.1.4.)
Pagal pavyzdį nusako artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius (C2.1.1.)	Apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius (C2.1.2.)	Tyrinėja ir apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą (C2.1.3.)	Tyrinėja ir išsamiai apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą. Paaiškina, kodėl reikia saugoti paveldą (C2.1.4.)
At(si)renka sau įdomią informaciją dailėje. Pateikia vieną kitą pavyzdį, kaip dailė padeda save išreikšti (C3.1.1.)	At(si)renka sau įdomią informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį. Pateikia pavyzdžių, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti (C3.1.2.)	At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės patirties, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti ir socialiai įtvirtinti (C3.1.3.)	At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus ir visuomenės gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės ir kitų patirties, kaip dailė padeda pažinti save ir kitą, išreikšti ir socialiai įtvirtinti (C3.1.4.)

38. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Dailės raiška (A)			
Mokytojo padedamas randa vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose. Pagal pavyzdį nusipiešia eskizą. Naudodamasis pagalba renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.1.1.)	Ižvelgia aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose. Nusipiešia eskizą. Savais žodžiais nusako, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.1.2.)	Randa aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose, kasdienybėje. Nusipiešia įvairių eskizų, komentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.1.3.)	Savarankiškai randa aktualių vizualių idėjų savo individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose ir kūrybiškai jas pritaiko. Nusipiešia įvairių eskizų, atsirenka geriausią /tinkamiausią. Argumentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.1.4.)
Naudodamasis pagalba pagal pavyzdį jungia tradicines ir mišrias dailės technikas (A2.1.1.)	Pagal pateiktus pavyzdžius jungia tradicines ir mišrias dailės technikas, eksperimentuoja, siekdamas kūrybinio rezultato (A2.1.2.)	Kurdamas drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, savitai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato (A2.1.3.)	Kurdamas savarankiškai ir drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, kūrybiškai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato (A2.1.4.)
Pagal pavyzdį naudoja spalvų niuansus, toninę įvairovę, įvairius dydžius, intuityviai perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.1.1.)	Atlikdamas užduotis atsižvelgia į statiško ir dinamiško komponavimo principus, intuityviai naudoja spalvų niuansus, toninę įvairovę, įvairius dydžius, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.1.2.)	Plokštumoje ir erdvėje išradingai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, taiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Renkasi įvairius spalvų niuansus, toninę įvairovę, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.1.3.)	Plokštumoje ir erdvėje išradingai ir drąsiai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, kūrybiškai pritaiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Tikslingai ir savarankiškai renkasi įvairius spalvų niuansus, toninę įvairovę, puikiai perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.1.4.)
Pagal pateiktą pavyzdį kuria vizualiąją mokyklos informaciją, iš dalies naudoja skaitmeninį turinį. Pakviestas	Pakviestas kuria vizualiąją mokyklos informaciją, iš dalies naudoja skaitmeninį turinį. Dalyvauja parodose, prisideda	Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Apipavidalina savo kūrinius ir dalyvauja parodose. Ranka ar	Savarankiškai kuria vizualiąją mokyklos informaciją, kūrybiškai pritaiko skaitmeninį turinį. Įvairiais būdais apipavidalina savo kūrinius ir

dalyvauja parodose ir meninėse akcijose. Paragintas savo kūriniais užrašo metriką (A4.1.1.)	prie meninių akcijų organizavimo. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle savo kūriniais užrašo metriką (A4.1.2.)	naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūrinui užrašo metriką, informacinius tekstus. Bendradarbiauja ir prisideda prie meninių akcijų organizavimo (A4.1.3.)	aktyviai dalyvauja parodose. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūrinui užrašo metriką, informacinius tekstus. Imasi atsakomybės ir organizuoja menines akcijas. Paaiškina, kaip dailė keičia jo aplinką (A4.1.4.)
Naudodamasis pagalba į(si)vertina savo dailės pasiekimus ir trumpai nusako įgytą patirtį (A5.1.1.)	Aptaria ir į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį. Trumpai nusako, ką darytų kitaip (A5.1.2.)	Į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, nusako, ką darytų kitaip, kaip pajvairintų savo veiklą, ko dar norėtų išmokti (A5.1.3.)	Analizuoja ir į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, savarankiškai daro išvadas, ką darytų kitaip, kaip tobulintų savo veiklą (A5.1.4.)
2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Vartoja išmoktas dailės sąvokas, savais žodžiais aptaria nurodytus dailės kūrinius (B1.1.1.)	Vartoja išmoktas dailės sąvokas, trumpai aptaria nurodytus pavyzdžius iš dailės istorijos (B1.1.2.)	Tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus) ir pateikia pavyzdžių iš dailės istorijos ir savo bendraamžių kūrybos (B1.1.3.)	Nuosekliai turtina ir tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus, kompozicijos rūšis), pateikia savo pavyzdžių iš dailės istorijos (B1.1.4.)
Naudodamasis pagalba įvardija antikos, didžiųjų klasikinių stilių architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus (B2.1.1.)	Atpažįsta ir grupuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, trumpai apibūdina sudominusį kūrinį (B2.1.2.)	Lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną, savitai apibūdina sudominusį kūrinį (B2.1.3.)	Savarankiškai lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną. Išsamiai apibūdina sudominusį kūrinį, išsako originalių pastebėjimų (B2.1.4.)
Naudodamasis pagalba ir pagal pateiktus pavyzdžius vertina įvairių epochų vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius. Trumpai nusako	Pagal pateiktus pavyzdžius vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis. Trumpai nusako	Stebi ir pagal aptartus kriterijus vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į	Domisi meno istorija. Stebi ir savarankiškai vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir

ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.1.)	ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.2.)	darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.3.)	gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus, pasako originalių nuomonių (B3.1.4.)
3. Pasiekimų sritis. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Naudodamasis pagalba ir pavyzdžiais analizuoja muziejų ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kuo jos vertingos (C1.1.1.)	Trumpai apibūdina muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, savais žodžiais paaiškina, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia (C1.1.2.)	Analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia, apibūdina autorių teisių svarbą (C1.1.3.)	Savarankiškai analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, išsamiai paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia. Išsamiai apibūdina autorių teisių svarbą (C1.1.4.)
Pagal pateiktą pavyzdį apibūdina dailės reiškinius: didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą (C2.1.1.)	Pagal pateiktą pavyzdį analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą. Trumpai nusako Lietuvos švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.1.2.)	Analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.1.3.)	Analizuoja, kritiškai vertina ir argumentuotai išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.1.4.)
Nusako dailės svarbą ugdantis meninį skonį, socialinio bendravimo nuostatas. Dailės pažinimą sieja su savo asmeniniais potyriais (C3.1.1.)	Trumpai paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetiškos nuostatas. Dailės pažinimą lygina su savo asmeniniais potyriais (C3.1.2.)	Paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetiškos, etinės, dorines nuostatas. Dailės pažinimą lygina su gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais (C3.1.3.)	Išsamiai paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetiškos, etinės, dorines nuostatas. Dailės pažinimą sieja su savo ir kitų gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais (C3.1.4.)

39. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I-II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Dailės raiška (A)			

Randa vizualių idėjų mokytojo nurodytuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Trumpai nusako, kas sudomino, ką norėtų kurti (A1.1.1.)	Pasirenka sudominusią vizualią idėją iš nurodytų kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos. Pateikia eskizą, trumpai paaiškina, kokį atlikimo būdą pasirinks jos įgyvendinimui (A1.1.2.)	Savarankiškai pasirenka sudominusią vizualią idėją iš įvairių kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos, asmeninių išgyvenimų pristato ją žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kokius atlikimo būdus pasirinks savitos idėjos įgyvendinimui (A1.1.3.)	Savarankiškai ir tikslingai renka aktualias idėjas savo kūrybai įvairiuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Pasirinktas idėjas pristato žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kurią pasirinks ir kokiais atlikimo būdais įgyvendins (A1.1.4.)
Taiko tas dailės technikas, kurios geriau sekasi, improvizuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1.1.)	Taiko nurodytas tradicines ir/ar mišrias dailės technikas, improvizuoja, siekdamas galutinio rezultato (A2.1.2.)	Pasirenka ir sumaniai taiko tradicines ir/ar mišrias dailės technikas, pasinerdamas į kūrybinį procesą kuria autorinę techniką, išradingai siekdamas norimo rezultato (A2.1.3.)	Tikslingai pasirenka, savitai ir kūrybingai taiko tradicines ir/ar mišrias dailės technikas. Jausdamasis menininku, mąstydamas vaizdais, nuosekliai siekdamas norimo rezultato sukuria autorinę techniką (A2.1.4.)
Paskatintas pasirenka sudominusius kūrybos principus ir meninės išraiškos priemones, kuria pavienius darbus (A3.1.1.)	Pasirenka sudominusius kūrybos principus, meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, pakviestas dalyvauja tęstiniuose projektuose (A3.1.2.)	Atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, kuria tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais (A3.1.3.)	Savarankiškai tyrinėja šiuolaikinės raiškos įvairovę, atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Ieško originalios raiškos būdų, kuria savitus darbų ciklus ir tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais (A3.1.4.)
Pakviestas dalyvauja parodose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba apipavidalina ir eksponuoja savo kūrinius (A4.1.1.)	Paskatintas pasidalija savo kūrybinėmis idėjomis, dalyvauja parodose, kūrybiniuose projektuose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba	Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Naudoja kelis dailės kūrinių	Nuolat dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir aktyviai prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Išradingai naudoja

	apipavidalina ir eksponuoja savo kūrinius (A4.1.2.)	apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus (A4.1.3.)	kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus (A4.1.4.)
Trumpai žodžiu apibendrina ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1.1.)	Parengia savo kūrybos aplanką. Pristatydamas savais žodžiais į(si)vertina įgytą patirtį, kokias dailės raiškos priemones ir būdus rinkosi (A5.1.2.)	Parengia ir pristato savo kūrybos aplanką. Analizuoja ir į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir / ar šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkosi, kaip laikėsi pirminio sumanymo, dėl kokių priežasčių jo atsisakė (A5.1.3.)	Savarankiškai parengia, apipavidalina ir išsamiai pristato skaitmeninį savo kūrybos aplanką. Argumentuotai į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir / ar šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkęsi ateityje (A5.1.4.)
2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Pagal pavyzdį aptardamas dailės kūrinius, vartoja išmoktas dailės sąvokas (B1.1.1.)	Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybos (B1.1.2.)	Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo ir kitų kūrybos (B1.1.3.)	Išsamiai apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas ir pateikia pavyzdžių iš meno istorijos, savo ir kitų kūrybos (B1.1.4.)
Trumpai nusako modernizmo ir postmodernizmo kūrinių meninius bruožus (B2.1.1.)	Įvardija, lygina klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, trumpai apibūdina Lietuvos meno išskirtinumą (B2.1.2.)	Lygina, skiria, grupuoja klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinius, paaiškina jų skirtumus ir panašumus, apibūdina Lietuvos meno bruožus ir išskirtinumą (B2.1.3.)	Savarankiškai domisi dailės istorija. Lygina, skiria, grupuoja, išsamiai apibūdina klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, Lietuvos meno išskirtinumą, paaiškina skirtumus, išsako originalių pastebėjimų (B2.1.4.)
Naudodamasis pagalba apibūdina mokytojo parinktų dailės, dizaino kūrinių, architektūros paminklų meninius bruožus, dailininko kūrinių ypatumus (B3.1.1.)	Vertina nurodytus dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, keliais žodžiais nusako meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus,	Stebi ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, apibūdina būdingus vizualius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos	Savarankiškai analizuoja ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, pasako originalių minčių apibūdindamas meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, autentišką pasaulio matymą, svajonę, viziją, darnų

	autentišką pasaulio matymą (B3.1.2.)	sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.3.)	žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1.4.)
3. Pasiekimų sritis. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Savais žodžiais nusako muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, vaizdų paveikumą (C1.1.1.)	Paaiškina aptartų muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, keliais žodžiais apibūdina vaizdų paveikumą. Išsako aptartą nuomonę dėl meno pažinimo įtakos asmenybės formavimuisi (C1.1.2.)	Analizuoja ir paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės parodų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, vaizdų paveikumą. Apibūdina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi (C1.1.3.)	Savarankiškai domisi muziejų ir parodų ekspozicijomis, analizuoja, paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės kolekcijų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, išsako originalių pastebėjimų dėl vaizdų paveikimo. Argumentuotai paaiškina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi (C1.1.4.)
Remdamasis duotais pavyzdžiais, savais žodžiais nusako, kaip dailė sąveikauja su kitais menais (C2.1.1.)	Remdamasis duotais pavyzdžiais pasako, kaip dailė funkcionuoja įvairiose kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias funkcijas atlieka (C2.1.2.)	Apibūdina, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus (C2.1.3.)	Išsako savitą nuomonę, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, išsamiai apibūdina, kaip dailė kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus (C2.1.4.)
Ieško atsakymų sau įdomiuose meno kūrinuose. Nusako dailės reikšmę saviugdai (C3.1.1.)	Ieško atsakymų meno kūrinuose. Aptaria dailės reikšmę asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su patirtimi (C3.1.2.)	Kelia prasmės klausimus, ieško atsakymų, kodėl meno kūrinyje yra <i>taip</i> , arba <i>kitaip</i> nei gyvenime. Aptaria dailės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine patirtimi (C3.1.3.)	Kelia prasmės klausimus, ieško argumentuotų atsakymų, kodėl meno kūrinyje yra <i>taip</i> , arba <i>kitaip</i> nei gyvenime. Stiprina asmens tapatumą, aptaria dailės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine ir kitų patirtimi (C3.1.4.)

40. Pasiekimų lygių požymiai. III-IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Dailės raiška (A)			
Randa vizualių idėjų mokytojo nurodytuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Trumpai nusako, kas sudomino, ką ir kaip, kokiais būdais norėtų kurti (A1.1.1.)	Pasirenka vizualių idėjų iš mokytojo nurodytų šaltinių (aplinkos vaizdinių, menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir trumpai nusako, kaip įgyvendins pasirinktą idėją. Remdamasis pavyzdžiu, suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.1.2.)	Savarankiškai pasirenka vizualių idėjų iš įvairių šaltinių (asmeninių išgyvenimų, aplinkos vaizdinių, sudominusių menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir apibūdina, kaip pasirinkta idėja gali būti perteikta įvairiais būdais. Suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.1.3.)	Savarankiškai ir tikslingai pasirenka vizualių idėjų iš įvairių šaltinių (asmeninių išgyvenimų, aplinkos vaizdinių, sudominusių menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir išsamiai paaiškina, kaip pasirinkta idėja gali būti perteikta įvairiais būdais, kaip ją numato įgyvendinti. Suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.1.4.)
Pasirenka ir taiko tas dailės technikas, kurios geriau sekasi, atlieka užduotis remdamasis nurodytu pavyzdžiu (A2.1.1.)	Taiko nurodytas tradicines ir/ar šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1.2.)	Tikslingai pasirinkdamas kūrybingai taiko tradicines ir/ar šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, pateikia savitą kūrybinį rezultatą (A2.1.3.)	Tikslingai pasirinkdamas kūrybingai taiko tradicines ir/ar šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Drąsiai eksperimentuodamas ir išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, pateikia savitą kūrybinį rezultatą (A2.1.4.)
Paskatintas pasirenka sudominusius kūrybos principus ir meninės išraiškos priemones, kuria remdamasis nurodytais pavyzdžiais (A3.1.1.)	Naudojasi nurodytomis grafinių, spalvinių, erdviųjų, audiovizualinių ar medijų meno raiškos priemonėmis. Interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, nurodyta stilistika perteikia jas savo kūryboje (A3.1.2.)	Savarankiškai naudojasi grafinių, spalvinių, erdviųjų, audiovizualinių ar medijų meno raiškos priemonėmis. Kūrybiškai interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, pasirinkta stilistika perteikia jas savo kūryboje (A3.1.3.)	Savarankiškai ir išradingai naudojasi grafinių, spalvinių, erdviųjų, audiovizualinių ar medijų meno raiškos priemonėmis. Jausdamasis menininku, laisvai ir kūrybiškai interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, ieškodamas originalios raiškos, perteikia jas savo kūryboje (A3.1.4.)

<p>Pakviestas dalyvauja parodose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba apipavidalina ir pristato savo kūrinius (A4.1.1.)</p>	<p>Paskatintas padeda organizuoti dailės renginius, bendradarbiauja grupėje. Naudojasi nurodytais informacijos šaltiniais ir pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Naudoja skaitmeninį turinį pagal pavyzdį kurdamas vizualinę mokyklos informaciją (A4.1.2.)</p>	<p>Imasi iniciatyvos ir organizuoja dailės renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, jais remdamasis įvairiai pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį kurdamas vizualinę mokyklos informaciją (A4.1.3.)</p>	<p>Nuolat dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis, imasi iniciatyvos ir organizuoja dailės renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, jais remdamasis įvairiai pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Išsiaiškina naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį kurdamas vizualinę mokyklos informaciją (A4.1.4.)</p>
<p>Paskatintas trumpai žodžiu arba raštu apibendrina ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1.1.)</p>	<p>Pagal pavyzdį parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinių nuotraukomis, metrika, idėjų eskizais, trumpu kūrybinio proceso aprašymu, kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.1.2.)</p>	<p>Savarankiškai pasirenka savo kūrybos pristatymo būdą. Parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinių nuotraukomis, išsamia metrika, idėjų eskizais, kūrybinių ieškojimų variantais, trumpu kūrybinio proceso aprašymu, kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.1.3.)</p>	<p>Tikslingai ir savarankiškai pasirenka savo kūrybos pristatymo būdą. Parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinių nuotraukomis, metrika, idėjų eskizais, kūrybinių ieškojimų variantais, išsamiu kūrybinio proceso aprašymu, argumentuotu kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.1.4.)</p>
<p>2. Pasiekimų sritis: Dailės supratimas ir vertinimas (B)</p>			
<p>Pagal nurodytą pavyzdį vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų raiškos priemones, vartoja išmoktas dailės sąvokas (B1.1.1.)</p>	<p>Analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų raiškos priemones, vartoja išmoktas dailės sąvokas (B1.1.2.)</p>	<p>Analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų raiškos priemones, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia savų pavyzdžių (B1.1.3.)</p>	<p>Išsamiai analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų raiškos priemones, tikslingai vartoja dailės sąvokas, išsako savitą nuomonę, pateikia savų pavyzdžių (B1.1.4.)</p>
<p>Naudodamasis pagalba trumpai nusako pagrindinius meninius bruožus, leidžiančius dailės, architektūros ar dizaino</p>	<p>Remdamasis pavyzdžiais trumpai nusako meninius bruožus, leidžiančius dailės, architektūros ar dizaino kūrinių</p>	<p>Nusako skiriamuosius bruožus, meno simbolius, menines ypatybes, leidžiančius dailės, architektūros ar dizaino kūrinių</p>	<p>Savarankiškai domisi dailės istorija. Išsamiai apibūdina skiriamuosius bruožus, meno simbolius, menines ypatybes, leidžiančius dailės, architektūros ar dizaino kūrinių priskirti</p>

kūrinių priskirti tam tikrai epochai, meno kryptims (B2.1.1.)	priskirti tam tikrai epochai, meno kryptims (B2.1.2.)	priskirti tam tikrai epochai, meno kryptims (B2.1.3.)	tam tikrai epochai, meno kryptims (B2.1.4.)
Naudodamasis pagalba trumpai nusako mokytojo parinktų kūrinių idėjas, meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus ((B3.1.1.)	Remdamasis nurodytais pavyzdžiais apibūdina būdingus nurodytų kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia pavyzdžių, kaip panašią idėją dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse ((B3.1.2.)	Vertina ir išsamiai apibūdina būdingus sudominusių kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia pavyzdžių, kaip panašią idėją ar aktualias laikmečio problemas dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse ((B3.1.3.)	Savarankiškai vertina ir išsamiai apibūdina būdingus sudominusių kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia savo pavyzdžių, kaip panašią idėją ar aktualias laikmečio problemas dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse, išsako savitą nuomonę ((B3.1.4.)
3. Pasiekimų sritis. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Remdamasis pateiktais pavyzdžiais trumpai nusako muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, vaizdų poveikumą (C1.1.1.)	Paaiškina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paaiskina autorių teisių reikalavimų. Trumpai nusako kūrinio eksponavimo sąsajas su tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.1.2.)	Komentuoja ir vertina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paaiskina autorių teisių reikalavimų. Apibūdina kūrinio eksponavimo sąsajas su kūrinio stilistika, tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.1.3.)	Analizuoja ir argumentuotai vertina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paaiskina autorių teisių reikalavimų. Išsamiai apibūdina kūrinio eksponavimo sąsajas su kūrinio stilistika, tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.1.4.)
Trumpai nusako, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Naudodamasis pagalba emocinės sveikatos, darnaus vystymosi aspektais apibūdina miestų erdves, meno kūrinius (C2.1.1.)	Trumpai paaiškina, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais apibūdina miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinius (C2.1.2.)	Paaiškina ir pateikia pavyzdžių, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais analizuoja miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinius (C2.1.3.)	Išsamiai paaiškina ir pateikia savo pavyzdžių, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais analizuoja miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinius, išsako originalių pastebėjimų (C2.1.4.)
Naudodamasis pagalba trumpai nusako, kokiose	Remdamasis mokytojo nurodytais pavyzdžiais pasako,	Remiasi įtakingais pavyzdžiais, kad pademonstruotų, kokiose	Išsako savitą nuomonę, remiasi įtakingais pavyzdžiais, kad

profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.1.1.)	kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.1.2.)	profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kokios ir kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.1.3.)	pademonstruotų, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kokios ir kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.1.4.)
---	---	---	---
